Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 11 (1203) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 18 САКАВІКА 1979 г. ЦАНА 60 гр.

На цэнтральнай вуліцы Васількова ў святочны дзень у гэтую снежную зіму.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Васількаў

Падарожнічаць па Беласточчыне — гэта значыць вандраваць па мясцінах, якія ў сваё мінулае заглядаюць выключна вачыма дзівосных легендаў.

Заедзьце хоць бы ў мястэчка Васількаў — і першы сустрэчны васільковец на пытанне, што яму вядома пра паўстанне яго роднай мясцовасці, ахвотна раскажа вам паданне пра двух братоў. Як гэта бывае ў легендах, пачуеце вы, што адзін брат быў дабратлівы, а другі — хцівы. Жылі яны так, пажывалі колькі часу, ажно той хцівы брат пачаў пазіраць прагнымі вачыма на багацце свайго дабратлівага брата. Запрасіў яго да сябе ў гасціну, замкнуў у цямніцу ды слугам сваім загадаў яго там асляпіць. Потым, аслепленага, з двара свайго выгнаў, а ўсю брату маёмасць сабе прыдбаў. І пайшоў сляпы дабратлівы брат па свеце, жабруючы і на свой лёс наракаючы. Хадзіў ён так доўга ці коратка, аж трапіў у нейкую пушчанскую гушчэчу. Думаў ён, што настаў ужо канец яго гаротнаму бадзянню, калі не ў пашчы дзікага звера, то ў дрыгвястай топелі. Але ж, паўзучы так ракачам, наткнуўся ён рукамі на нейкі ручаёк са сцюдзёнаю вадою. Пачаў у ім абмываць пакалечаныя і загвэдзганыя ногі, рукі. Калі ж пырснуў у твар — раптам у сляпых вачах яму неяк паяснела, пырснуў другі — забалавела, быццам на досвітку; пырснуў трэці — слепату тую як рукой зняло! Нацешыўшыся ўволю красою бачанага свету, выздаравеўшы дабратлівы брат не падаваўся далёка ад цудадзейнага ручайка, які назваў Святою вадою. Пасяліўся тут паблізу і стаў жыць ды пажываць у шчасці і здароўі аж да самай смерці. Называўся ён Васілька, і ад гэтага імя займеў сваю назву цяперашні Васількаў. Цікавая легенда, праўда? Можна было б яе залічыць да займальных твораў фантазіі жыхароў гэтага маляўнічага, утульнага мястэчка. Але нават і ў выдумцы, як кажа народная прыказка — дыму без агню не бывае.

Кожнага, хто любіць корпацца ў старажытнасцях Беласточчыны, уражвае здзіўляючае падабенства некаторых элементаў гэтай легенды з праўдзівымі падзеямі з XIII стагоддзя, калі тутэйшыя землі ўваходзілі ў склад Галіцка-Валынскага княства. Панавалі ў ім два **браты:** Даніла (нар. у 1201 г., пам. у 1264 г.) і Васілька (нар. каля 1205 г. пам. каля 1271 г.), сыны князя Раман Мсціслававіча. Вядучую ролю адыгрываў Даніла, ён валодаў асноўнай і не- больш багатай паўднёва-заходняй часткай дзяржавы, а Васілька меў меншае значэнне, яму належала меншая і бяднейшая паўночна-ўсходняя частка княства, у тым ліку землі над ракою Супраслю. **На вочы** хварэў Даніла. Наперакор легендзе абодва князі жылі ў праўдзівейшай брацкай згодзе і любві. Пра ніякія, нават самыя дробязныя, спрэчкі паміж імі гісторыя нічога не ведае. Нягледзячы на надзвычай цяжкія ўмовы — захопніцкія паходы венгерскага караля на паўднёвую частку княства, грабежніцкія напады яцвягаў і літоўцаў на паўночную, жудасныя татарскія нашэсці з усходу — князі-браты патрапілі абараніць дзяржаўнасць,

(Працяг на стар. 5)

Перад сельскагаспадарчай вясной

Пачынаючы ад снежня ў лабараторыях Беластоцкага насеннага прадпрыемства „Насенная цэнтраля" праводзяцца доследы над сілай прарастання насення. Далей зерне неабходна дакладна ачысціць і сабраць у мяшкі. Беластоцкая „Насенная цэнтраля" нарыхтавала 9 тысяч тон пасяўнога зерня. У бягучым годзе будзе ўдосталь ячменю і пшаніцы, але замала аўса. Хопіць кукурузы, гароху, кармавых буракоў і капусты, люцэрны, перскай канюшыны і розных сартоў траў. Найбольш ёсць перскай канюшыны, буракоў палі-пастаў і гароху. Не забракне насення грэчкі, маку і гарчыцы. Замала будзе (як гэта было і ў мінулыя гады) проса, лубіну, сырадэлі і... чырвонай канюшыны.

(яц)

З рэпарцёрскіх запісак

Аб чым куры кудахчуць

Калі ехаць з Гайнаўкі ў Нараўку, зараз жа за Навасадамі сярод іншых прыдарожных будынкаў выдзяляецца двухпавярховы асабняк з чырвонай цэглы. На панадворку, ля пад'езда стаяў „Тарпан", а крыху далей, ужо пад лесам, за драцяной агароджай схаваўся прадаўгаваты будынак. Гэта курнік на 5 тысяч штук курэй.

— Цяпер, у зімовы перыяд, — інфармуюць гаспадары, — у нас гадуецца 3 тысячы курэй-нясушак.

Аб чым яны кудахчуць?

✲

Найперш гэтае кудахтанне пачуў я ў Гайнаўцы. Начальнік Гайнаўскай гміны **Ежы Буйноўскі** з гонарам гаварыў мне:

— Калі хочаце знайсці найбольш красамоўны прыклад сучасных пераўтварэнняў у вёсках на Гайнаўшчыне, наведайце Васілюкоў.

Ну і паслухаў я начальніка. Я на курынай ферме **Вольгі і Валянціна Васілюкоў.** Застаў сям'ю за дзіўным заняткам. Сядзелі пры скрынках з яйкамі і школьнымі гумкамі заўзята церлі кожнае яйка. **Чатыры тысячы штук,** а кожнае з іх было абазначана цыфрай „5". І гэтую **пяцёрку** ліквідавалі яны з нервовай паспешлівасцю. Каб толькі хутчэй!

✲

Я глядзеў на гэтую працу і нічога не разумеў. Сэнс яе паясніла Вольга Васілюк.

— Пяцёрка, — гаварыла яна, — гэта мой актуальны распазнавальны нумар у інкубатары, бо мы гадуем пародзістых курэй, яйкі ад якіх прызначаюцца выключна для інкубацыі птушанят. Каб ведаць, ад каго яйкі пападаюць у інкубатар, трэба кожнае з іх абазначыць сваім нумарам.

— А чаму тады вы сціраеце гэтыя нумары са сваіх яек? — пытаю.

— Таму, што птушачнае прадпрыемства ў Беластоку сёння не захацела ад нас прыняць яек для інкубацыі, і мы вымушаны прадаць іх у спажывецкі гандаль, дзе пазначаных яек не прымаюць.

— Затрацім на гэтым аж 8 тысяч злотых, не ўлічваючы сваёй працы і часу, — дабаўляе Валянцін Васілюк.

— Гэта толькі на розніцы ў цэнах на яйкі для інкубацыі і для харчавання, — паясняе пані Вольга, — і то за адзін дзень. Да гэтага трэба было б яшчэ дабавіць кошт утрымання пеўняў. У нас іх каля 500 штук. Для спажывецкіх мэт куры могуць спакойна несціся без птушачных кавалераў. Нават яшчэ лепш, калі іх няма. Але яйкі для інкубацыі без удзелу пеўня зусім не прыдатныя. Праўда, плоцяць нам даражэй, але патрабуюць, каб не менш чым 80 працэнтаў яек праклювалася з жывымі птушанятамі. І таму трэба яйкі пазначыць перад пастаўкай у інкубатар.

— Кажаш, што даражэй нам плацяць, — спыніў яе муж. — Але і даражэй бяруць з нас. Аднадзённае нармальнае птушаня каштуе 14 зл., з нас бяруць 32, а за пеўняў па 28 зл.

✲

Слухаў я і надалей не вельмі разумеў. Чаму беластоцкае птушынае прадпрыемства вось так сабе, без ніякага папярэджання, раптам не хоча прыняць яек ад пастаянных сваіх пастаўшчыкоў? І то не аднаго ці двух яек, але аж 4 тысячы штук!

— Бо яны не маюць каму прадаваць куранят, — паясняе Вольга Васілюк. — Зборам заказаў на птушанят-аднаднёвак займаюцца цяпер сельскагаспадарчыя гурткі і гурткі вясковых гаспадынь. На месяц студзень яны заказаў не сабралі і інкубатар адмовіўся ад паставак, бо прадпрыемства гэтае курэй не гадуе.

— Не цікавіць іх тое, што ад такой палітыкі кожны дзень трацім мы тысячы злотых!

✲

У голасе Валянціна Васілюка адчувалася яўная злосць. Але хто не злаваўся б на яго месцы! Тым болей, што кожнае няшчасце любіць кампанію і ў адзіночку не ходзіць.

— Мелі мы прыдзел на 50 тон коксу, — гаворыць ён. —З вялікім крыкам, з горам і бядою атрымаў я толькі 10 тон. Рэшту прапанавалі ўзяць пад відам вугальнага пылу або брыкетаў. Адно і другое для мяне не прыдатнае. Калі

(Працяг на стар. 2)

(Працяг са стар. 1)

АБ ЧЫМ КУРЫ КУДАХЧУЦЬ

сварыўся, працаўнікі гайнаўскага ГСу адсылалі мяне да ваяводы, каб ваявода даў нам коксу, бо яны, гаварылі, не маюць.

— А што было з гэтымі трубамі! — уключаецца жонка. — Нам трэба амаль тысячу метраў стальных трубак, а цэлы прыдзел Гайнаўскай гміны састаўляе 300 метраў. Будаваць аднак трэба...

— А пасля розныя кантралёры толькі чапляюцца: адкуль узяў гэта, якім чынам зрабіў, як пабудаваў...

— Будавалі мы новы курнік. За месяц трэба было ставіць курэй. А будынак яшчэ не быў гатовы. Што было рабіць. Плацілі майстрам па **тысячы** злотых у дзень, а звычайным рабочым па 200-350 злотых, каб толькі хацелі рабіць. А цяпер фінансавы аддзел чапляецца, што рахункі завышаныя, што рабочыя не былі застрахаваны, што не плаціў я за іх падатку...

*

Вольга і Валянцін Васілюкі жывуць разам ужо звыш 15 гадоў. Ён працуе на чыгунцы, а яна цяпер займаецца гэтым курыным „бізнесам".

— Я таксама калісьці працавала, але пазней трэба было заняцца дзецьмі. Зарплаты мужа не хапала на ўсе патрэбы. Прыдумалі тады гадаваць курэй. Пачалося ўсё гэта ў 1966 годзе. Мелі тады мы 5 тысяч злотых уласнага капіталу і купілі 300 штук птушанят.

Цяпер курэй ёсць у дзесяць разоў больш, а грошы... гэта іх прыватная тайна. Калі аднак пытаю, ці захацелі б яны цяпер, пасля звышдзесяцігадовага вопыту, яшчэ раз усё пачаць, абое рашуча адказваюць, што не, ніколі ў жыцці.

— Невядома, ці не прыдзецца нам яшчэ прадаваць усё гэта, каб з даўгамі разлічыцца, — гаворыць Валянцін Васілюк.

Вось аб чым кудахчуць куры на ферме за Навасадамі. Не вельмі ж вясёлае гэта кудахтанне. У ім адчуваецца рэха пагаворкі: „Не ўсё залатое, што золатам блішчыць".

Віктар Рудчык

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

405 гадоў назад

19.3.1574 — пачатак дзейнасці друкарні Мамонічаў у Вільні. Заснавана Пятром Мсціслаўцам.

380 гадоў назад

22.3.1599 нар. А. ван Дэйк, фламандскі жывапісец. Выпрацаваў тып урачыстага параднага партрэта барока.

185 гадоў назад

24.3.1794 на кракаўскім рынку Т. Касцюшка дае прысягу. Заклікание да зброі ўсіх грамадзян ад 18 да 28 год. Паўстанне.

140 гадоў назад

21.3.1839 нар. М. Мусаргскі, рускі кампазітар. Найбольш выдатны твор — народна-гістарычная драма „Барыс Гадуноў".

135 гадоў назад

18.3.1844 нар. М. Рымскі-Корсакаў, рускі кампазітар. Напісаў 15 опер. Найбольш вядомыя: „Снягурачка", „Садко", „Кашчэй Бессмяротны".

115 гадоў назад

22.3.1864 геройчна загінуў на царскай шыбеніцы ў Вільні К. Каліноўскі, беларускі рэвалюцыянер, кіраўнік Студзеньскага паўстання на Беларусі і ў Літве. Нар. 2.2.1838 у Мастаўлянах.

80 гадоў назад

23.3.1899 нар. В. Галіна (Александроўская), беларуская савецкая актрыса.

60 гадоў назад

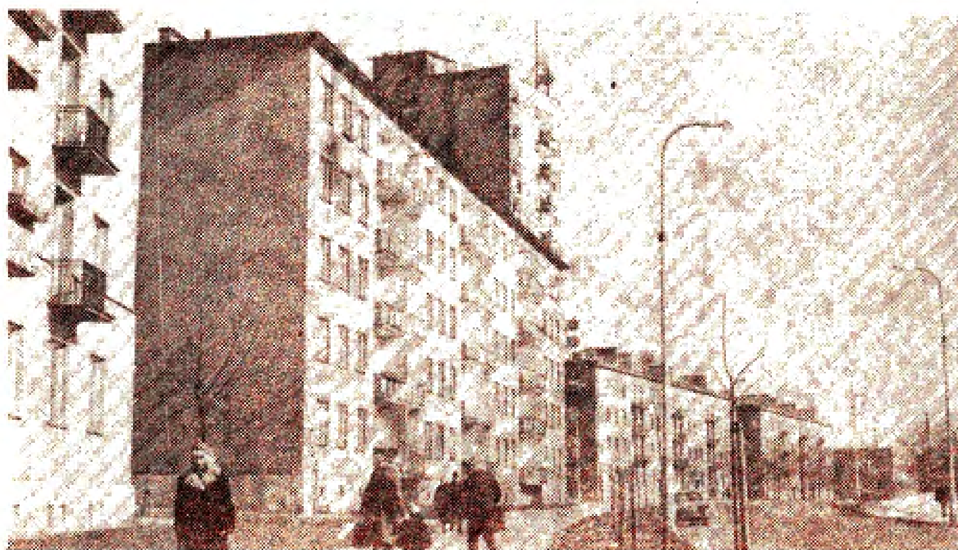
23.3.1919 была абвешчана Венгерская Савецкая Рэспубліка. Існавала 133 дні.

40 гадоў назад

20.3.1939 пам. М. Гарэцкі, беларускі пісьменнік, літаратуразнавец, лексікограф. Аўтар „Гісторыі беларускае літаратуры".

* * * * * * * * *

20.3.1909 пецярбургская „Ніва" паведамляла: „У 15 раёнах Расійскай імперыі налічваецца 29.989 млыноў. Найбольш млыноў у сярэдне-волжскім раёне (7.050), затым у кіеўскім (3.490) і ў прывіслінскім (3.273). Агульная гадавая прадукцыйнасць усіх таварных (вырабляючых муку для вывазу на рынкі) млыноў у Расіі акрэсліваецца ў 442 мільёны пудоў, або ў сярэднім на адзін таварны млын 230 тысяч пудоў у год. Найбольшыя млыны сярэдне-волжскага раёна вырабляюць у год ад 5 да 8 1/2 мільёнаў пудоў."

Вуліца Кастуся Каліноўскага ў Беластоку. *Фота Я. Целушэцкага.*

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

СЛОВА І ДЗЕЛА...

Бывай здаровы, мужыцкі народзе,
Жыві ў шчасці, жыві ў свабодзе,
І часам спамяні і пра Яську твайго,
Што загінуў за праўду для дабра Твайго.
А калі слова пяройдзе ў дзела...

„Слова" перайшло ў дзела, ды з кожным днём і годам пераўтвараецца яно ў гэтае „дзела" ўсё глыбей і глыбей, а пры гэтым здаецца нам, што аўтар гэтага развітальнага верша, які ён напоўніў яшчэ „Пісьмом з-пад шыбеніцы", з'яўляецца заўсёды прысутным сярод тых, хто ад часу яго пакутніцкай смерці прадаўжаў і прадаўжае імкненні, каб *„жыць у шчасці, жыць у свабодзе..."*

Жыццё яго абарвалася 115 гадоў таму назад — 22 сакавіка 1864 года. Калі двараніну **Канстанціну Каліноўскаму** чыталі пад шыбеніцай у Вільні смяротны прыгавор, ён дзёрзка заявіў: **„У нас няма дваран. Усе роўныя".**

Памяць аб ім трывала закаранілася не толькі сярод беларусаў. Весткі пра яго жыццё і барацьбу поўнымі прыгаршнямі, хто захоча, можа чэрпаць са шматлікіх кніжак гістарычнага і літаратурнага характару. Генадзь Кісялёў, беларускі вучоны, літаратуразнаўца, саставіў, для прыкладу, *„Летапіс жыцця і дзейнасці Кастуся Каліноўскага"*. Гэта ў кнізе *„З думкай пра Беларусь"*. Ёсць нават опера *„Кастусь Каліноўскі"*, якую напісаў Дзмітрый Лукас — выдатны беларускі сучасны кампазітар. Пісалі пра яго і нашы аўтары. Напрыклад Алесь Барскі і Сакрат Яновіч. У Беластоку, у самым цэнтры горада, дзе прыгожы помнік барацьбітам за свабоду, ёсць прыгожая вуліца імя Кастуся Каліноўскага, а ў Гарадку яго імем названы прасторны дом культуры. Памятаюць аб ім і ў Мастаўлянах, дзе ён нарадзіўся, а даследчыкі нашай мінуўшчыны ўсё яшчэ спрачаюцца за тое, дзе знаходзілася друкарня першай беларускай газеты **„Мужыцкая праўда"**, якую Кастусь Каліноўскі выдаваў і распаўсюджваў супольна са сваімі сябрамі. Найчасцей паўтараюцца меркаванні, што друкарня гэтай газеты знаходзілася недзе між Беластокам і Саколкай. Скрывалі яе дрымучыя лясы.

Сцяпан Александровіч у кніжцы *„Пуцявіны роднага слова"* сцвярджае, што *„з іменем К. Каліноўскага звязана абуджэнне нацыянальнай свядомасці беларускага народа"*. Гэта праўда і варта аб гэтым ведаць.

Варта таксама ведаць і пра іншых, на жаль, не так вядомых, нашых герояў, якія не менш самаахвярна змагаліся за тое, каб **слова перайшло ў дзела.**

Да іх належыць **Аляксандр Савіцкі.** Таксама, як і Кастусь Каліноўскі, палымяны, непадкупны барацьбіт. Толькі дзейнічаў на Беларусі 50 гадоў пазней ад Яські-гаспадара. Загінуў 70 гадоў таму назад, 25 красавіка 1909 года ад куль казацкай „дзікай дывізіі". Быў тады 21-гадовым юнаком. Але паспеў так праславіцца сярод беларускага люду, што за яго галаву царскія ўлады вызначылі ўзнагароду ў вышыні аж 1000 рублёў — цэлы маёнтак, а перапалоханыя паслы Дзяржаўнай Думы звярталіся да цара Мікалая II з пытаннем: *„Когда Он соблаговолит утихомирить белорусского Зелим-хана?"*

Гісторыя, значыць, не такая ўжо і даўняя. Гэта ж старонка першай пралетарскай рэвалюцыі на беларускай зямлі, прадаўжэнне падзей 1905 года.

Я зусім нядаўна даведаўся пра гэтага бунтара-народалюбца, як называе яго Уладзімір Караткевіч у кніжцы *„Зямля пад белымі крыламі"* (Мінск, „Мастацкая літаратура", 1977, стар. 142-143).

Правадыр партызанскага атрада, лікам у нейкіх 200 чалавек, які дзейнічаў аж 4 гады. „Нападаў на маёнткі і банкі, — піша Ул. Караткевіч, — а грошы раздаваў бедным сялянам, беспрацоўным, пагарэльцам, нядаімчыкам, бясконным". Быў бязлітасны для багатых, асабліва для тых, якія крыўдзілі бедны народ.

Такім быў Аляксандр Савіцкі — чалавек, які мог бы дажыць і да нашага часу, бо было б яму цяпер 91 год, але загінуў, каб слова перайшло ў дзела.

Віктар Рудчык

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Вобразы з роднага краю ● Перасунулі Саколку ● Каб шчаслівымі раслі ● Зімовая прыгода Піліпа Саскага ● На хрысцінах „Цаглінак" і „Згодных макаў" ● Як „Гарадок" ездзіў з п'есай у Міхалова ● Больш цаніць сваё ● Весткі з Мельніка, Бельска, Рыбал, Беластока, Гайнаўкі, Чаромхі, Дубіч Царкоўных, Тафілаўцаў, Грабаўца, Нараўкі, Орлі ● Што рабіць з прыстойным Грышам ● Кастусь заракаецца піць ● Made in Zadrypanka ● Песня „Cyganka".

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 17 III — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Biol. 12.45 Hod. zwierz. 13.25 Upr. rośl. 14.30 Pr. dnia. 14.35 Radzimy rolnikom. 14.45 Radar. 15.00 Dziennik. 15.10 Orbita. 15.40 Dzień dobry, tu telewizja. 16.00 Studio 8.

Niedziela 18 III — 6.35 TTR. Hod. zwierz. 7.05 Upr. rośl. 7.35 Alarm przeciwpoż. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Afryka jaką widziałem — odc. dok. ser. wł. 11.50 Dziennik. 12.05 Rolnicze rozmowy. 12.35 Kalejdoskop z gwiazdą. 13.15 Piórkiem i węglem. 13.40 Klub sześciu kont. 14.30 Los. Dużego Lot. 14.45 Gram dla... — teletur. 15.30 Curro Jimenez — odc. ser. hiszp. 16.30 Tele-Echo. 17.30 Na estradach świata. 18.05 Mistrz. świata w j. fig. na lodzie. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Rodzina Połanieckich — odc. III ser. 21.40 Sport. 22.10 Przeboje mistrzów.

Poniedziałek 19 III — 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Mech. rol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — mat. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Zwierzyniec. 17.20 Sport. 17.45 10 minut — teletur. 17.55 Gabriela — dramat obycz. 19.00 Wiercik. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV. Edward Wołodarski: Odchodząc, obejrzyj się. 21.50 Dziennik. 22.05 Śledztwo zostało wznowione.

Wtorek 20 III — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Mech. rol. 10.00 Dla kl. I—III Czer., żółte, ziel. 12.55 Dla kl. I—II lic. Rodzina współ. 13.25 TTR. Mat. 14.00 Wskaz. met. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Studio Mł. 17.25 Stawka. 17.50 Sonda. 18.15 Śródziemnomorskie przygody — odc. ser. przyr. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Czerwone i czarne — III odc. ser. 21.25 Świadkowie. 21.45 Camerata. 22.15 Dziennik. 22.30 W minutę po premierze.

Środa 21 III — 6.00 TTR. Wskaz. met. 6.30 Mat. 8.10 Dla kl. VIII Chem. 10.00 Dla kl. VII. Fiz. 12.00 Dla kl. VII—VIII. Wych. plast. 12.45 TTR. Mat. 13.25 Chem. 14.30 W drodze do nowego. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Entliczek-słowniczek. 17.15 Los. Małego Lot. 17.25 Skarbiec. 17.55 Cały świat w twoich oczach — melodramat radz. 19.00 Cypisek syn rozbójnika Rumcajsa. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Piłka nożna. Malmö—Wisła Kraków. 21.50 Wiosenny raport. 22.10 Dziennik. 22.25 Estrada poetycka.

Czwartek 22 III — 6.00 TTR. Mat. 6.30 Chem. 10.00 Dla kl. VII J. pol. 11.05 Dla kl. VIII i I lic. Przysp. obr. 12.55 Dla kl. I—IV lic. J. pol. 13.25 TTR. J. pol. 14.00 Geogr. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.50 Czwartek TDC. 18.20 Wojsk. pr. hist. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Odwiedziny książkowego Piotrusia. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr Sensacji. Edward Mason, Ted Willis „Dni zemsty" cz. I. 21.15 Pegaz. 22.00 Dziennik. 22.15 Sport.

Piątek 23 III — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Geogr. 10.00 Dla kl. VI Geogr. 12.45 TTR. J. pol. 13.25 Biol. 15.15 Red. szk. zap. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — psych. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 W kręgu rodziny. 17.45 Dom i my. 18.00 Magazyn motor. 18.30 Profesor i panna — ser. jug. 19.00 Osiołek poznaje świat. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Filmy TV na świecie. Bertleby — obycz. fr. 22.05 Dziennik. 22.20 Świat, ludzie, idee.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 16 III — 7.50 Koncert. 16.35 Film anim. 17.00 Koncert. 19.35 Mistrz. świata w j. fig. na lodzie.

Sobota 17 III — 12.25 Film fab. 14.30 Filmy anim. 15.00 Nie do wiary. 19.35 Mistrz. świata w j. fig. na lodzie.

Niedziela 18 III — 9.00 Film fab. 12.15 Koncert życzeń. 13.30 Mistrz. świata w j. fig. na lodzie. 14.35 Klub film. 15.35 Film anim. 16.00 Panorama międzynar. 17.35 Mistrz. świata w j. fig. na lodzie.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF)

КІНО

Białowieża Powrót utraconych — jug. 20—21. Pocztówka z polnymi kwiatami — rum. 22—23. Pojedynek — ang. 24—25.

Bielsk Podl. Kombinator — NRD 19—20. Trzęsienie ziemi — USA 21—22. Miłosna edukacja Walentego — fr. 23—24. Nie taki zły — fr. 25.

Czeremcha Dwaj mężczyźni meldują powrót — pol. 20—21. Rzeczpospolita babska — pol. 24—25.

Czyże Stróż plaży w sezonie zimowym — jug. Gang Olsena wpada w szał — duń. 21—25.

Gródek Dziewczyna z reklamy — USA 24—25.

Hajnówka Gdybym miał dziewczynę — czes. 19—20. Hollercaster — USA 21—23. Wodzirej — pol. 24—25.

Michałowo Co ważne w życiu — czes. 20—21. Ebirach potwór z głębin — jap. 22—23. Na miłość nigdy nie jest za późno — węg. 24—25.

Mielnik Nieme kino — USA 21. Wszyscy i nikt — pol. 24—25.

Milejczyce Melodie białych nocy — radz. Wdowieństwo Karoliny Zasler — jug. 21—25.

Narew Niedokończony utwór na pianolę — radz. Romans Teresy Hennert — pol. 21—25.

Narewka Azyl — pol. Wielka podróż Agaty Schweigort — NRD 21—25.

Nurzec Kajtek i siedmiogłowy smok — węg. 20—21. Step — radz. 22—23. Akwarele — pol. 24—25.

Orla Córka króla wszechmórz — czes. Rok święty — fr. 21—25.

Rajsk Ostatni film o Legii Cudzoziemskiej — USA. One dwie — węg. 21—25.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-82-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 26 zł. 00 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 444. Nakład 8200 egz. S-2

ХАТЫНЬ

22 сакавіка 1943 года загарэліся ўсе 26 хатынькскіх сялібы. 149 чалавек, з іх 75 дзяцей, сталі ахвярай душагубаў з фашысцкага батальёна спецыяльнага прызначэння „Чорная смерць". Крывавы досвітак таго дня быў апошнім для жыхароў Хатыні. Прыкладамі аўтаматаў і карабінаў каты сагналі іх у вялізную змрочную адрыну, што стаяла на краі вёскі. Эсэсаўцы ўрываліся ў кожную хату і са звярынай лютасцю выпіхвалі на мароз старых, мацярок з немаўлятамі, падлёткаў... Ніводнага чалавека не пакінулі.

Старанна палітая бензінам, запалала адрына. З-пад ахопленай агнём страхі вырваўся стогн дзесяткаў людзей. Стогн і крык. А каты спакойна, звычна рабілі сваю страшэнную справу — білі з аўтаматаў па тых, хто спрабаваў выйсці з агнявога палону. Потым запалала абрабаваная вёска.

...Прайшлі гады. І ўстаў на спаленай зямлі бронзавы жыхар Хатыні. Асцярожна трымае ён сына. На вачах расстралялі крывінушку.

Іосіф Камінскі — адзіны, каму ўдалося ўцячы ў тую страшэнную раніцу. Схіліўшы галовы, доўга стаяць перад ім людзі. А потым моўчкі праходзяць па вуліцах прыціхлай Хатыні, па гулкіх бетонных плітах, на якіх быццам асеў попел спаленых сяліб. Кладуць кветкі на шэры камень брацкай магілы. І як запавет тых, хто загінуў, застаюцца ў іх сэрцы словы:

„Людзі добрыя, помніце: мы любілі жыццё, і Радзіму нашу, і Вас, дарагія. Мы згарэлі жывымі ў агні. Наша просьба да ўсіх: хай жалоба і смутак абернуцца ў мужнасць і сілу, каб змаглі ўвекавечыць Вы мір і спакой на Зямлі. Каб нідзе і ніколі ў віхры пажараў жыццё не ўмірала".

Тэкст **Алеся Траяноўскага**
(альбом „Хатынь")

Фота **Марка Далецкага** (Беласток)

„ІДЫЁТ" Дастаеўскага на беластоцкай сцэне

Спектакль „Ідыёт" паводле аповесці Фёдара Дастаеўскага (у сцэнічнай адаптацыі Станіслава Брэйдыганта), які паставіў беластоцкі тэатр імя А. Вянгеркі, стаў своеасаблівай падзеяй у беластоцкім тэатральным жыцці. Да Дастаеўскага наш тэатр звяртаецца не ўпершыню. І не толькі дзеля канфрантацыі з прачытанай аповесцю так часта пераносяцца сёння на сцэну творы гэтага вядомага рускага пісьменніка, а таму, што гэты наскрозь драматычны аўтар, які тварыў больш ста год таму назад, толькі ў апошнія дзесяцігоддзі стаў зразумелы тэатру і прыняты ім.

Сам Ф. Дастаеўскі ў 1868 годзе пісаў аб сваім творы „Ідыёт" так: „Галоўная думка аповесці — прадставіць станоўчага, прыгожага чалавека. Няма нічога больш цяжкага на свеце, асабліва цяпер. Усе пісьменнікі, не толькі нашыя, але таксама ўсе еўрапейцы, хто толькі браўся за прадстаўленне станоўчага, прыгожага чалавека, — заўсёды паддаваўся. Гэта велізарнае заданне. Прыгажосць з'яўляецца ідэалам, а ідэал — ані наш, ані цывілізаванай Еўропы — яшчэ не выпрацаваны..."*)

На фоне тагачаснай расійскай рэчаіснасці паказаны ён, галоўны герой аповесці князь Мышкін, чалавек, якога называюць ідыётам не таму, што быў ён у псіхіятрычнай бальніцы, а таму, што ў глыбіні душы верыць у дабрату людзей і ўмее знайсці ў кожным чалавеку нешта глыбока чалавечнае і прыгожае. „Не, вы не можаце мяне забіць!", — усклікае ён, калі Рагожын кідаецца да яго з нажом. І сапраўды дзіўны, праўда? Князь Мышкін хоча быць цудоўным чалавекам, але сам заблытваецца ў павуціннi жыцця, звітым людской нядобразычлівасцю. У гэтым вобразе можна заўважыць шмат біяграфічных момантаў з жыцця Фёдара Дастаеўскага.

Рэжысёр спектакля Ванда Ляскоўская паверыла ролю князя Мышкіна ў беластоцкім спектаклі Войцеху Пісарку. Яго „ідыёт" — меланхалійны, загублены і, хаця сыграны цалкам арыгінальна, не заўсёды зразумелы.

Постаць князя Мышкіна кантрастуе з рубашнай постацю Рагожына (Зенон Якубец), добрай і адначасова страшнай, „раздайся-душы" і чуць не забойцы. Хацелася б сардэчна павіншаваць Зенона Якубца. Яго Рагожын акрыляе спектакль і надоўга застаецца ў памяці.

Нельга не захапіцца роллю Настассі Філіпаўны ў выкананні Тэрэсы Чарнэцкай-Кастэцкай. Яна такая рознакалерная, такая багатая і насычаная, што момантамі нават здаецца: і што яна робіць з гэтай беднай сіроткай Мышкіным-Пісаркам?.. Дасканалая ігра Т. Чарнэцкай-Кастэцкай прымушае задумацца не толькі над лёсам кабеты, прыгожай і разумнай, у тагачасным грамадстве, але дазваляе зрабіць далёкасяжныя вывады аб змаганні дабра і зла, маны і праўды ў душы кожнага чалавека. Здаецца, з поўнай сатысфакцыяй можна было б сцвердзіць, што Т. Чарнэцкая-Кастэцкая працуе на Пісарка,

Працяг на стар. 4

М. ШАХОВІЧ

З народных гаворак

вузук — раменнае спалучэнне цапільня з біяком. Падай цэп, вузук трэба паладзіць. Паглідзі, біяк з вузука зарваўся.

дулька — драўляная ручка, за якую прытрымоўваюць касу пры кашэнні. Знаходзіцца яна менш-больш пасярэдзіне куся. Трымай моцна за дульку, каб каса чубом у зямлю ні ўліезла. А тут дулькі німа.

насіенка — цэлая бульба, прызначаная для пасадкі. Насып у мяшкі насіенкі, садзіць паедзем. Едзь дахаты, бо насіенка скуончылась.

паліца — тая частка плуга, якая адкладае скібы. Пазыч у сусіеда плуг, бо в нашум паліца пагнулася. Німа дзе паліцы купіць.

шахваруост — чалавек, які ўсё выконвае абыякава. Гадуй, гадуй і вырасце табе шахваруост. Горшага шахваруоста, то вжэ німа.

чыэр — тая прылада, якой выкрасалі агонь.. Падай чыэр. Ні бары чыэру, бо згубіш. Хто там цяпэр чыэрам запальвае.

(Ляўкова Новае, гміна Нараўка)

З маёй званіцы

БРАКАНЬЕРЫ

Да чаго ж прыгожая і багатая наша мова! Гэтай мовай можам выявіць самыя складаныя і, як кажуць, самыя тонкія пачуцці. Нездарма вучоныя славісты лічаць беларускую мову найбольш славянскай мовай.

А якая трапная наша лексіка! Толькі, не ўнікаючы глыбей у яе сэнс, чалавек гэтага не заўважае. Каліс і я не прыкмячаў, але начытаўшыся ў „Ніве" слоўніка Міхася Шаховіча, стаў глыбей задумвацца над кожным словам, аналізаваць яго, і пераканаўся, якая трапная яна ў нас. Пануе там не нейкая сляпая выпадковасць, а цвёрдая логіка. Возьмем некалькі першых-лепшых слоў і разам задумаемся над імі.

Прыбіральшчыца — гэта такі чаланек, у асноўным жаночага полу, які нічога больш не робіць, толькі прыбірае і прыбірае. Гэтай работы хопіць ёй на ўсё жыццё, і як бы яна не старалася, штораз больш непарадкаў будзе вакол яе. А гэта па той простай прычыне, што ў нас вельмі хутка размнажаюцца раскідальшчыкі. Вось таму гэтае слова не толькі не траціць на сваёй актуальнасці, а наадварот.

Самагоншчык — гэта такі тып, які ўвесь складаны, зразумела, небяспечны працэс прадукцыі самагонкі дабравольна ўзяў на сябе. Ён сам і са свайго матэрыялу, без хвальбы і крыку, рыхтуе раствор, рыхтуе апаратуру, потым, не чакаючы нічыёй дапамогі, ціхенькаспакойненька сам гоніць, сам хавае і сам у асноўным яе спажывае. Сам таксама шчодра расплачваецца за яе спажыванне сваім уласным здароўем і сваім аўтарытэтам, калі ў яго ёсць яшчэ такі.

Карчоўка — пякучая і смярдзючая вадкасць, якая служыць дабравольнаму самаадурманьванню. А называецца карчоўкай таму, што ў карчах робленая, у карчах хаваная, у карчах пераважна пітая. Хаця прадукт гэты ў нас даволі пашыраны і выпрабляецца здаўна, але яшчэ не поўнасцю авалодана яго тэхналогія. Каб давесці яшчэ да таго, што хто наліжацца яе, не будзе вылазіць з карчоў і паўзці ў публічныя месцы, было б проста ідэальна.

Вось вам тры розныя словы, тры розныя назвы і што, прыдзярэшся да іх? Усё тут цудоўна пасуе да сябе, усё проста, прыгожа і лагічна.

Ці ўсё ўжо так ідэальна ў лексіцы нашай? На жаль, не. Выступаюць часам пэўныя незаканамернасці. Мне, напрыклад, не падабаецца слова **„браканьер"**. І назва непрыгожая — аж дзярэ за вуха, і брак адэкватнасці паміж самой назвай і тым, каго яна абазначае. Я думаю, што той, хто першы прыдумаў такую назву, быў проста бюракратам — даў гэтую назву неабдумана, зусім не знаючы тых, каму на ўсё жыццё прыклеіў паскудную мянушку. Назва гэтая, як бачым, выводзіцца ад слова „брак", а што абазначае слова „брак" нікому, бадай, тлумачыць не трэба. Я асабіста знаёмы з браканьерамі. Летась пазнаёміўся з двума. А потым ездзіў з імі лавіць рыбу, бо яны ў той сезон якраз спецыялізаваліся ў гэтай галіне. І магу прысягнуць вам, што называць гэтых хлопцаў словам, якое паходзіць ад слова „брак", гэта абса-

(Працяг на стар. 4)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ВЕДАЎ НІКОЛІ НЕ ЗАМНОГА

Як кожны год, у асенне-зімовы перыяд, калі сяляне маюць менш заняткаў, чым у іншую пару года, у вёсках праводзяцца сельскагаспадарчыя курсы. Агульнавядома, што ведаў ніколі не замнога. Яны залог лепшых вынікаў у сельскагаспадарчай прадукцыі.

У Гарадоцкай гміне спецыялісты па сельскай гаспадарцы вядуць заняткі на двух кваліфікацыйных курсах, у Залуках і Зубрах, для 76 гаспадароў. Апрача таго, выспецыялізаваныя сельскагаспадарчыя ўстановы вядуць масавае сельскагаспадарчае абучэнне для ўсіх ахвотных паглыбіць прафесіянальныя веды сялян. На іх удзельнікі знаёмяцца перш за ўсё з такімі тэмамі: рацыянальнае прымяненне мінеральных угнаенняў на зялёных угоддзях і пад збожжавыя культуры, рацыянальная гаспадарка зямлёй, эканомія ў спецыялістычнай гаспадарцы, выкарыстанне кукурузы на кішонкі, развіццё гадоўлі высокамалочнага і буйнага ўбойнага быдла і іншымі.

Варта адзначыць, што зараз сяляне гарадоцкай акругі гадуюць 4 888 штук быдла, у тым ліку 2 980 штук малочных кароў і 7 175 свіней.

КУРОРТНАЯ НАРАЎКА

Гміна Нараўка, дзякуючы свайму геаграфічнаму знаходжанню можа ў будучыні стаць шырокавядомым турыстычным цэнтрам. З трох бакоў яе акружаюць пушчы Белавежская і Ляцкая, ад поўначы замыкае яе даліна ракі Нарвы. Займае яна плошчу ў 339 квадратных кіламетраў. Дзве трэція яе часткі пакрыты лясамі. Хаця амаль 87% жыхароў гміны займаецца сельскай гаспадаркай, то аднак не гэты напрамак, а турызм дае ёй шанц выплысці на шырокія воды.

Пастанова Прэзідыума Ваяводскай Рады нарадовай з 7 мая 1975 года ў справе турыстычнага развіцця раёна Белавежы да 1990 года многа месца адводзіць турызму ў Нараўкаўскай гміне.

На семяноўскае вадасховішча агульнай плошчай 3860 га будуць прыязджаць перш за ўсё аматары адпачынку над вадою. Масавы наезд турыстаў на гміну прадбачваецца ў 1981 годзе, калі будзе гатовае вадасховішча.

Ужо цяпер у Нараўку вядзе асфальтаваная дарога. У мястэчку і ў гміне аднаўлены гандлёвыя ўстановы. У сядзібе гмінных улад ёсць механізаваная пякарня, фабрыка ахаладжальных напіткаў, кіёск з марожаным. Над ракой загаспадараны пляж. Ёсць тут пазычальня спартыўных і турыстычных прыладаў (палаткі, матрацы, байдаркі, веласіпеды, пасцель), стаянка для самаходаў, прыстань для лодак і байдарак, пляцоўкі для спартыўных гульняў, абгароджанае, асветленае і каналізаванае поле, на якім можна памясціць больш ста палатак. Сёлета над ракою будуць пабудаваны кэмпінгавыя домікі. Цэнтр спорту і рэкрэацыі (ОСіР) мае каля 70 начлежных месц. У пачатку гэтага года прыбыло яшчэ 24 месцы ў новапабудаваным рэстаране (на 150 спажывецкіх месц). Нараўкаўскі ОСіР прапануе паездкі па чароўнай Белавежскай пушчы і экскурсіі на байдарках па цячэнню Нараўкі і Нарвы. У мінулым годзе ў Нараўцы адпачывалі шахцёры са Шлёнска.

НАЙЛЕПШЫЯ

У конкурсе на найлепшы ЗАГС у Беластоцкім ваяводстве ў групе І першае месца заняў ЗАГС у Саколцы, у групе ІІ першае месца заняў ЗАГС у Васількове і ў групе ІІІ — ЗАГС у Ясвілах.

У мінулым годзе ў ЗАГСах у ваяводстве адбылося 230 урачыстасцей з нагоды 50- і 25-годдзя сямейнага сужыцця. Юбілярам, якія адзначалі залатое вяселле, былі ўручаны медалі „За доўгае сямейнае сужыццё".

УЖО Ў НОВЫХ СЦЕНАХ

Прадпрыемства сталярскіх паслуг у Гарадку выконвае будаўнічую сталярку. Цяпер перайшло яно ў новыя цахі ў новым корпусе прадпрыемства. Яшчэ ў мінулым годзе пабудову яго паспяхова закончылі мантажна-будаўнічыя брыгады Ваяводскай паслуговай спулдзельні працы ў Беластоку. У новай сталярні добра працуецца і таму павялічваецца прадукцыя. Усе рабочыя змагаюцца за высокую якасць прадукцыі, гэта значыць дзвярэй, вокан і г.д. Для гэтага маюць зараз добрыя ўмовы.

(яц)

(Працяг са стар. 3)

БРАКАНЬЕРЫ

лютнае непаразуменне. Гэтае слова не пасуе да іх знешняга выгляду, і да таго, як яны выконваюць сваю работу. Па-мойму, гэта і ёсць стопрацэнтныя мужчыны. Рост дзесьці на 180 см, плечы — па метру шырыні, грудзі — дугой, ногі — як у чэмпіёнаў па марафону, зубы — як рэпа, на руках проста іграюць пудовыя мускулы — ну, вылітыя Ілья Мурамец! Такія „бракі" паслаць бы на міжнародны конкурс „Містэр універсум"! На дарозе я па сваёй наіўнасці запытаў:

— А дзе ж вашы, хлопцы, снасці на рыбу?

Адзін з іх сунуў мне пад нос мяшок:

— Во!

Я падумаў: з такімі рыбакамі я толькі дарма час патрачу, бо ці ж дурная рыба, каб у гэтую смешную сетку лезці. Я зусім страціў рыбны энтузіязм. А не варта было. Хутка высветлілася, што гэты мяшок меў служыць не для лоўлі рыбы, а для нашэння яе. Хлопцы лавілі рыбу голымі рукамі. Проста ныралі з галавой пад ваду і там лавілі. Але як лавілі! Былі гэта шпецы-рыбакі. Яны пра рыбу ведаюць значна больш, чым сама рыба ведае пра сябе, і чуліся ў вадзяной стыхіі не горш, як рыба. Дзе толькі напалі на рыбнае стада: язі, плоткі, акуні, — хутка перасялялі яго ў спамянуты ўжо мяшок, які насіць даручылі мне. Рабілі гэта ціха, спакойна і не дапускаючы ніякіх там бракаў. Якую толькі рыбу нашчупалі, не далі ёй ніякіх шанцаў уцячы ад іх. Проста любата. Думаю, што нават самой рыбе павінна гэта падабацца, што з такой павагай адносяцца да яе. То вам не тое, што налавіць рыбы, нават не намачыўшы ног. А і непрыгожа выглядае, калі, напрыклад, здаравенны бычышча сядзіць, раззявіўшы рот, цэлымі гадзінамі на беразе і глядзіць, як ненармальны, у маленькі пункцік-паплавок. Калі якая рыба злітуецца і клюне, то ён не раз так шарпане, што парве рыбе губы, або аставіць кручок у целе. Вось гэта і ёсць браканьерства.

Або возьмем розных там легальных паляўнічых, якія, узброіўшыся па зубы, бо і з аднастволкай, і з двухстволкай, і з штуцарам, і з сеткай, і з біноклем, мо нават з электроннай тэхнікай, і з цэлым арсеналам на маленькую безабаронную птушачку ці наіўнага зайчыка. Ці ж гэта справядліва? Дзесьці я сустрэўся з такім акрэсленнем драпежніка: драпежнік — гэта звер, які палюе на жывёлу, якую яшчэ не вынішчыў чалавек. І гэта праўда, горкая, але праўда. То як тады назавем чалавека?.. А яшчэ любім і ўмеем гаварыць аб шкоднасці парушэння біялагічнай раўнавагі. Аж страх падумаць, як мы, цывілізаваныя людзі, выглядаем у вачах фауны і флоры.

Піліп Саскі

(Працяг са стар. 3)

„ІДЫЁТ" Дастаеўскага на беластоцкай сцэне

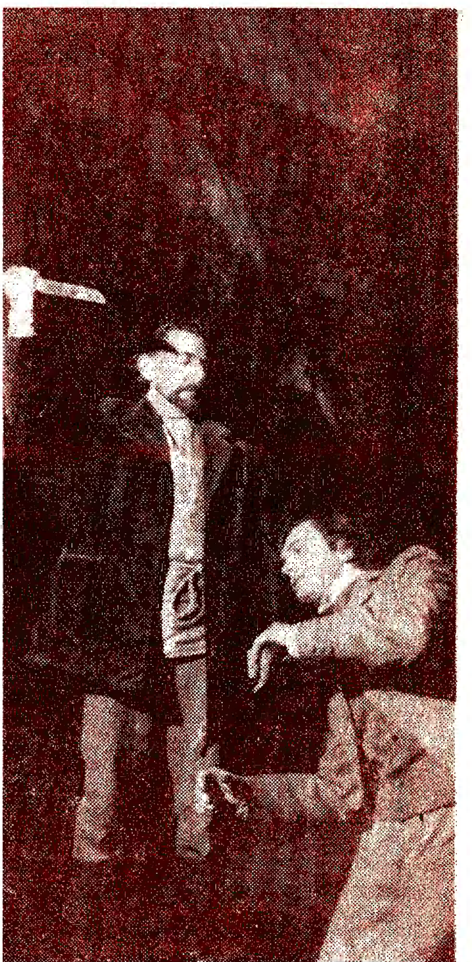
дапаўняе яго, робіць ролю „ідыёта" больш празрыстай. А, уласна кажучы, працуе на Дастаеўскага, бо гэта ж яны, яго героі — людзі неадназначныя, шматгранныя ў сваіх пачуццях, адначасова добрыя і злыя, кахаючыя і ненавідзячыя, слабыя і моцныя, вялікія і малыя.

Здзіўляе і фасцынуе сцэнаграфія спектакля. Яна адыгрывае велізарную ролю ў стварэнні атмасферы, клімату падзей, разыгрываючыхся на сцэне. Велізарнае, барвова-карычнева-залатое палатно на шырыню ўсёй сцэны, а на ім зарысы людзей, святых, цэркваў і... банкнотаў грошай. Такі быў замест сцэнографа Андрэя Садоўскага, а ў выкананні яго дапамог наш рэдакцыйны мастак Стэфан Рыбі. Гэты цудоўны занавес то апускаецца, то курчыцца, адкрываючы далейшы фон і спрыяючы ігры „без перастою".

Так, і майстэрства акцёраў і рухомая сцэна, і цікавейшая сцэнаграфія, даючая магчымасць хутка змяняць на сцэне падзеі і месца акцыі, — усё гэта доўга не дазваляе гледачу вырвацца з путаў Дастаеўскага і беластоцкага спектакля яго „Ідыёта".

Ада Чэчуга

*) З пісьма Соні Івановай 1.І.1868 года.

„Не, вы не можаце мяне забіць!" У ролі Рагожына Зенон Якубец, князь Мышкін — Войцех Пісарэк.

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXIX

Апрача постацей сімвалізуючых беларускія тыпы, характары і грамадскія слаі, у „Сымоне-Музыку" выступаюць асобы, якія адносяцца да нацыянальна чужых сіл. Належаць да іх карчмар Шлёма — „жыд харошы" і князь, уладальнік замка, — паляк. Апрача іх, выступае ў паэме Дамянік, нацыянальнасць якога застаецца загадкай.

Няма сумнення, што і Шлёма і князь асвятляюцца ў паэме адмоўна. Праўда, у сваіх адносінах да таленту Сымона кіруюцца яны супрацьстаўнымі меркаваннямі. Для Шлёмы Сымон з'яўляецца чалавекам, які спрыяе яго матэрыяльнаму ўзбагачэнню. Робіць ён усё, каб зматэрыялізаваць талент Сымона, зamяніць яго ў звінячую манету. Эстэтычны бок таленту Сымона Шлёму не цікавіць.

Князь глядзіць на Сымона з іншага пункту гледжання. Музыка хлопца задавальняе яго эстэтычныя пачуцці і густы. Князь дасканала разумее сэнс Сымонавых імправізацый. Магло б здавацца, што дзякуючы гэтаму паміж князем і Сымонам павінна запанаваць поўная гармонія. Здарылася, аднак, зусім інакш. Даходзіць паміж імі да вострага канфлікту. Справа ў тым, што музыка гэта не набор выпадковых гукаў. Мае яна свой змест, сваю вымову. У імправізацыях Сымона выступае выразная накіраванасць, акрэсленая грамадская і нацыянальная ідэалогія. Якраз гэты інтэлектуальны і палітычны напрамак музыкі Сымона і не адпавядае князю. У такой сітуацыі разрыў між імі непазбежны. Сымон не дапусціць да таго, каб яго мастацтва знявольваў карчмар, у якога замест сэрца б'ецца ў грудзях манета, і князь, які душу заменяў на пыхлівасць. Сапраўдны талент, вялікае мастацтва мусяць быць незалежнымі ад усякага роду узурпатараў. Характар службы народу і краіне акрэслівае сам мастак. Так гэтую праблему разумее Сымон і такое разуменне застаецца ў згодзе з рамантычнымі прынцыпамі. Ратаваць сапраўднае мастацтва ад усякай некампетэнцыі, узурпатарства, нікчэмнасці, ад матэрыяльнай і духоўнай тыраніі — гэта прынцып, якім кіруецца Сымон у сваім прыгожым і драматычным жыцці. Ратаваць з той мэтай, каб у яго першабытным. высакародным, незалежным стане аддаць на службу сваёй нацыі. Бо толькі такое мастацтва, чыстае і не зняволенае, мае ў сабе чароўную моц і магічную сілу.

Дастаеўскі гаварыў, што прыгажосць выратуе свет. З поўнай травестацыяй гэтай думкі маем дачыненне ў паэме Коласа. Беларускі пісьменнік і яго герой лічаць, што мастацтва адродзіць краіну. Несумненна, маем тут дачыненне з рамантычнай фетышызацыяй ролі мастацтва. І нават, калі б мы і не згаджаліся з пісьменніцкім поглядам на гэтую справу, дык і так мусім прызнаць, што такая рамантычная ідэя, выляжаная ў „Сымоне-Музыку", прыгожа ўзбагачала беларускую літаратуру і беларускую грамадскую думку. Паэма „Сымон-Музыка" ўвайшла ў скарбніцу беларускай пісьменнасці з той мэтай, каб застацца ў ёй назаўсёды.

Лічбы і факты

Ад 1960 да 1978 года ў нашай краіне павялічыўся лік тэатраў з 88 да 97, операў з 8 да 10, лік філармоній і сімфанічных аркестраў з 19 да 21 і музеяў з 135 да 399.

*

За апошнія гады ў нашай краіне значна павялічыўся лік тэлевізійных абанентаў (з 426 тысяч у 1960 годзе да 7170 тысяч у 1976 годзе).

Я. Ц.

УСПАМІНЫ (11)

Ніна Мушынская. Заручаныя з песняй

СЯЛЯНСКІ КАНГРЭС

У канцы чэрвеня зноў у Варшаве. Гэтым разам трапіла я на Сялянскі кангрэс. Адбываўся ён у знаёмым ужо Палацы культуры і навукі. Была там тры дні. Прамінулі як у сне. Жыла як у цудоўнай казцы. Сядзела побач членаў нашага ўрада, у прэзідыуме Кангрэса. На другі дзень новая неспадзянка. А 10-ай паехалі мы ў Савет дзяржавы. Было ўручэнне ўзнагарод. За грамадскую дзейнасць у распаўсюджванні культуры на вёсцы ўзнагароджана была я Залатым Крыжам Заслугі. Уручыў яго сам старшыня Савета дзяржавы Аляксандр Завадскі. Запрасіў таксама на таварыскую сустрэчу. Упершыню ў сваім жыцці мела гонар непасрэдна сустрэцца з найвышэйшымі прадстаўнікамі партыі і дзяржавы. Мне, простай вясковай жанчыне, здавалася ўсё гэта нерэальным сном.

На прыёме ў Савеце дзяржавы было каля 300 асоб. Узнагароджаныя селі за цэнтральным сталом. Узнімаючы першы тост, таварыш Завадскі павіншаваў нас з узнагародамі і з кожным чокнуўся кілішкам. Было весела, і адчувалі мы тут сябе вельмі свабодна.

На трэці дзень Кангрэса я старшынствавала на пасяджэнні. Была, таксама выбрана ў члены Галоўнага праўлення Саюза сялянскай самадапамогі (ЗСХ). Членскі білет быў доказам, што гэта не сон.

Дома таксама неспадзянка. Мае сыны (былі ўжо дарослымі) наладзілі свой прыём. Спяклі пірог, зрабілі бутэрброды, купілі віно і кветкі. З радасці плакала я і смяялася.

І ўжо ліпень. Пасля вялікіх падзеяў трэба крыху адпачыць. Але дзе там! 29 ліпеня ў Беластоку арганізуюць ваяводскае свята песні і танца. Наш калектыў задобра вядомы. Не даюць пасядзець без работы. Абавязалі нас да ўдзелу ў гэтым свяце.

Гаманліва і радасна было ў гэты дзень на вуліцах Беластока. Збор калектываў на плошчы Медыцынскай акадэміі. Адгэтуль каляровы карагод рушыў на стадыён, дзе адбылася сустрэча з спартсменамі. Усе разам маршыравалі перад ганаровай трыбунай. Былі на ёй і замежныя дэлегацыі. Пасля поўдня выступалі на бочнай эстрадзе, а вечарам пачалася мастацкая частка на галоўнай эстрадзе на Плошчы Дзесяцігоддзя. Мы таксама былі ўключаны ў гэты канцэрт.

Прыйшоў жнівень. Не прымала ніякіх запрашэнняў. І так на тое, што ўжо апісала, выглядае, што нідзе мы не працавалі, а толькі чакалі выездаў. Зусім так не было. Усе мы працавалі. Адны ва ўстановах і на прадпрыемствах, іншыя — на сваіх гаспадарках. Я ўжо 7 год працавала ў мясцовай адміністрацыі, раней гмінным сакратаром, цяпер — грамадскім. Вельмі шырокія абавязкі. Затым праца на радыёвузле. І хацелася, каб праца заўсёды была на высокім узроўні. Шчасце, былі добрыя супрацоўнікі, ведалі свае абавязкі добра, часам выручалі і мяне.

У пачатку верасня па запрашэнню

Да артыкулаў аб беларускай мове

Дарагая рэдакцыя, прашу, надрукуйце гэтае маё пісьмо ў „Ніве“. Яно датычыць важнай для нас, беларусаў, справы — справы беларускага школьніцтва. У апошні час паяўляюцца ў „Ніве“ артыкулы, якія кожнага беларуса павінны прывесці сама менш да задумы над сітуацыяй беларускага школьніцтва. Я маю тут на думцы такія артыкулы, як „Спатканне з актывам“ („Ніва“, № 18, ад 30 IV 78), „Што турбуе настаўнікаў“, („Ніва“ № 46, ад 12 XI 78) і „Навучанне беларускай мовы ў 1978/79 годзе“ („Ніва“ № 48, ад 26 XI 78).

Вынікае з іх, што з кожным годам роднай мове вучыцца ўсё менш і менш беларускіх дзяцей. Гэта вынік не толькі „актуальных дэмаграфічных тэндэнцый у Беластоцкім ваяводстве“, як падаецца ў апошнім з гэтых артыкулаў. Бо чаму не навучаюць беларускай мове ні ў адной школе Сакольскай гміны? У гміне Міхалова? У пачатковых школах на Сакольшчыне вывучалі беларускую мову яшчэ ў 60-я гады. Не так даўно ў Міхалове ў ліцэі былі нават класы з беларускай мовай. Ці цяпер у гэтых частках Беласточчыны перасталі радзіцца беларускія дзеці? Працэс гвалтоўнага зніжэння колькасці тых, якія б вучыліся беларускай мове, пачаўся не так даўно — пасля рэформаў у школьніцтве. БГКТ павінна выступаць больш эфектыўна супраць гэтага працэсу. Ёсць усе ўмовы для таго, каб беларускай мове вучыліся ўсе беларускія школьнікі. Гэта нам гарантуюць пастановы. Толькі мы самі гэтых магчымасцей не выкарыстоўваем.

Таварыства павінна ў першую чаргу абавязаць членаў БГКТ, каб пасылалі сваіх дзяцей на ўрокі беларускай мовы. У гарадах, дзе няма такіх урокаў, бацькі павінны вучыць дзяцей гаварыць па-беларуску. Я сам ведаю некалькі сем'яў у Варшаве, дзе дзеці вельмі добра гавораць па-беларуску, гаворачы адначасова і па-польску. Іх бацькі не праводзілі спецыяльных урокаў беларускай мовы. Проста адно з бацькоў гаворыць да дзяцей па-беларуску.

І няпраўда, што дзецям могуць блытацца гэтыя мовы. Такое абсалютна немагчыма і не даказана!

Клубы БГКТ у гарадах павінны арганізоўваць урокі беларускай мовы. На гэта ёсць у іх і сродкі, і магчымасці. На вёсцы актыў, а таксама і члены БГКТ павінны весці агітацыю сярод беларусаў, каб пасылалі дзяцей на ўрокі беларускай мовы. У большасці выпадкаў яны проста не разумеюць патрэбы навучання беларускай мовы, не разумеюць, што захаванне роднага слова гэта адзін са спосабаў, каб захаваць сваю тоесамасць.

Гэта справа, якую варта шырэй абмеркаваць.

Багдан Цясноўскі,
Варшава

Міністэрства культуры зноў паехала ў Варшаву. Прысутнічала на сустрэчы з замежнымі дэлегацыямі. Была таксама на згадуй-згадулі. О, аб гэтым трэба расказаць. Праграму гэту вялі, як заўсёды, Ракіта і Пшыбыльскі. Я прыняла ўдзел у конкурсе. Трэба было як найбольш гумарыстычна расказаць аб сваёй культурнай працы. Заданне не цяжкое. Праўдападобна, расказала я з гумарам, бо публіка смяялася, а я атрымала ўзнагароду: ручны гадзіннік.

Гэта паездка была звязана з цэнтральнымі дажынкамі. Была ў Зале кангрэсаў на акадэміі. У мастацкай частцы выступалі горцы з Савецкага Саюза. Амаль усе нумары бісавалі. Захаплялася імі і думала, што магу ўзяць ад іх у сваю праграму.

Дажынкі адбываліся на стадыёне Дзесяцігоддзя. Сяброўкі прыехалі спецыяльным цягніком. Зноў неслі ваяводскі вянок і складалі яго гаспадару дажынак. Колькі было радасці, калі потым убачылі сябе ў кінахроніцы.

Набліжаўся канец года. Я ахрыпла. Не магла зусім гаварыць. Лекар забараніў спяваць. Сказаў, што калі не паслухаюся, ніколі не вернецца голас. Час пачаў дзяліцца на бюро, лячэнне горла і роздумы аб мінулым.

Вядучыя актывісты арганізацыі ТППР у школе ў Клейніках М. Антанюк, І. Хіліманюк і Л. Яканюк.

КРАСУЙ НАША ДРУЖБА!

У КЛЕЙНІЦКІХ ТЭПЭПЭЭРАЎЦАЎ

Юныя прыяцелі Савецкага Саюза ў васьмігадовай школе ў Клейніках, што на Бельшчыне, складаюць вельмі актыўную і дружную сямейку. Як вядома, да Таварыства польска-савецкай дружбы могуць належаць вучні ад пятага класа пачатковай школы. У клейніцкай школе ў класах V-VIII займаецца каля 170 вучняў, сярод іх амаль 130 дзяўчынак і хлопчыкаў з'яўляюцца членамі ТППР. Апякуецца гэтай немалой і надта жывой арганізацыяй настаўніца беларускай і рускай моваў мгр **Вера Краўчук.**

У сваёй дзейнасці клейніцкія тэпэпээраўцы галоўную ролю адводзяць знаёмству з Краінай Саветаў, яе людзьмі, гаспадаркай, тэхнікай, культурай. У школьнай і вясковай бібліятэцы тут карыстаюцца папулярнасцю розныя выданні і матэрыялы аб СССР. У школу па падпісцы прыходзіць многа савецкіх часопісаў для юных чытачоў: „Бярозка“, „Вясёлка“, „Калабок“, напрыклад, у мінулым годзе клейніцкія школьнікі выпісвалі 62 экземпляры „Весёлых картинок“ і 43 экземпляры „Мурзилки“. У школе рэгулярна паяўляецца насценная газета „У сяброў“.

У клейніцкай школе не бывае такой урачыстасці ці вечарыны, на якой не дэкламаваліся б вершы і не спяваліся б песні савецкіх паэтаў і кампазітараў. А тут любяць і ўмеюць спяваць! У штогадовым конкурсе па рускай мове клейніцкія юныя русісты амаль заўсёды выбіраюцца на ваяводскія элімінацыі і займаюць там далёка не апошнія месцы.

— Нашыя прыяцелі Краіны Саветаў вядуць вельмі актыўную перапіску са сваімі савецкімі сябрамі, — расказвае В. Краўчук. — Цяжка было б знайсці такога сярод іх, хто б не меў у СССР сяброўкі ці сябра, а некаторыя перапісваюцца нават з некалькімі адрасатамі з самых розных мясцін і рэспублік. Дзеці абменьваюцца здымкамі, паштоўкамі, стужкамі, значкамі, каляровымі алоўкамі і іншымі сувенірамі. Гэтае пісьмовае знаёмства часта перарастае ў цесную дружбу, напрыклад, нядаўна адна з нашых вучаніц Аля Севярэнюк ездзіла па запрашэнню сваёй знаёмай па перапісцы ў Савецкі Саюз, а яе сяброўка прыязджала ў Польшчу.

У Клейніках **жыве Ціхан Трафімюк** — былы ўдзельнік Вялікага Кастрычніка і баец славутай Першай Коннай арміі пад камандаваннем С. Будзённага. Юныя тэпэпээраўцы наведваюць яго, запрашаюць на розныя школьныя ўрачыстасці. Ён, пакуль служыла здароўе, займальна расказваў ім аб сваіх багатых ваенных і жыццёвых здарэннях.
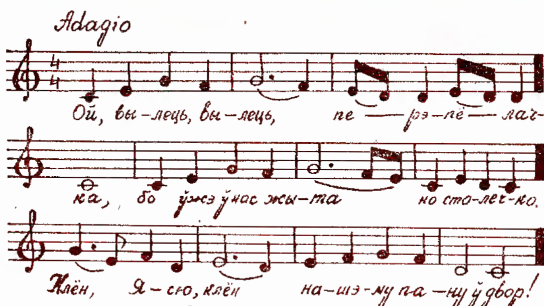
У цэнтры Клейнікаў ёсць месца, дзе перад эксгумацыяй у Бельск былі пахаваны савецкія воіны, што загінулі пры вызваленні вёскі ўлетку 1944 года. Гэтае месца ўшаноўваецца ўсімі жыхарамі, асабліва старанна апякуюцца ім тэпэпээраўцы.

— Цяпер мы ў вялікім падарожжы па Савецкім Саюзе, — кажа В. Краўчук. — Вандруем па карце СССР, выбіраем на ёй які-небудзь значны цэнтр, вывучаем яго па розных выданнях, артыкулах, здымках, якія знаходзяць дзеці. Цяпер якраз мы ў Ленінградзе, знаёмімся з яго багатым мінулым, выдатнымі помнікамі культуры, слаўнымі ленінградцамі. Потым, відаць, выбярэмся ў Маскву і Кіеў. Здзіўляецеся, што мы не наведваемся ў Мінск? А мы ўжо вельмі дакладна пазнаёміліся са сталіцай БССР на ўроках беларускай мовы!..

Многа добрых і цікавых спраў адбываецца ў клейніцкіх тэпэпээраўцаў.

М. Гайдук
Фота аўтара

ФАЛЬКЛОР

ДАЖЫНКАВАЯ

Ой, вылець, вылець, перапёлачка,
бо ўжэ ў нас жыта но столечко.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!
Ой, выедзь, пане, на сівум каню,
палічы копы па ўсёму палю.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!
А ўжэ ў нас жыто дажынаецца,
пан з панею абнімаецца.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!
Ні шкадуй, пане, бочку мядочку,
нажалі жыта, так як лядочку.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!
Ні шкадуй, пане, белаго сэра,
дасць табе пан Буг мілаго сына.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!
Дажалі жыто, выгналі ліса,
а ў нашэго пана галоўка лыса.
Клён, Ясю, клён
нашэму пану ў двор!

*

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

ЦІКАВІНКА

ЛЯСЫ Ў ПОЛЬШЧЫ

Якія яны? Перш за ўсё хвойныя і маладыя. Амаль палавіна з іх не мае 40 гадоў, падчас калі больш чым 100-гадовыя займаюць усяго 8,5% усёй лясной плошчы. Лясы займаюць каля 27% паверхні Польшчы. Найменш лясоў у нашай краіне ёсць у Плоцкім ваяводстве, а найбольш іх у Зялёнагурскім ваяводстве.

Цяпер многа робіцца для павелічэння плошчы лясоў. У гадах 1947-1975, паводле дадзеных ГУС, агульная плошча лясоў павялічылася на 1 190 тысяч гектараў. 215 тысячам гектараў лясоў пагражаюць шкодныя прамысловыя пылы і газы. Найбольшыя пашкоджанні пацярпелі лясы ў ваколіцах Катавіцаў і Любліна. **(ця)**

(Працяг са стар. 1)

умацаваць княства, стварыць у ім прыхільныя ўмовы для развіцця гаспадаркі і культуры. Даніла заснаваў шэраг новых гарадоў, напрыклад, горад Данілаў, які займеў назву ад імя заснавальніка, Львоў — ад імя яго старэйшага сына Льва. **Князь Васілька** ішоў за прыкладам брата, і якраз ён, відаць, **збудаваў** недзе ў палавіне XIII стагоддзя над ракою Супраслю **ўмацаваную крэпасць,** якой таксама **даў сваё імя.** Горад Васількаў уваходзіў у тадышнюю абаронную сістэму, да якой, між іншым, належалі крэпасці Бельск, Боцькі, Сураж, Нарва, Гарадок і шэраг іншых. І як тут паверыць, што васількоўская легенда аб двух братах звычайная выдумка?!

На жаль, ад той крэпасці, заснаванай князем Васількам, пасля мноства знішчажаючых войнаў, што пракаціліся пазней па тутэйшай зямельцы, асталося паблізу мястэчка ні то сярэднявечнае гарадзішча, ні то могільнік тае пары. Але памяць пра яе жыла доўгія стагоддзі ў назве часткі Гродзенскай пушчы — „оступ Васількова“, яно ўпамінаецца ў дакументах з 1528 і 1536 гадоў. На гэтым і канчаецца паўлегендарная гісторыя Васількова.

Да нашых дзён захаваўся пацверджаны канцылярыяй караля польскага Аўгуста III у 1750 г. пераклад, зроблены яшчэ ў канцылярыі караля Яна Казіміра, са старабеларускай мовы на старапольскую мову надта каштоўнага дакумента. Гэтым дакументам-граматай кароль польскі і вялікі князь літоўскі Зыгмунт Аўгуст у **1566** годзе прызнаваў магдэбурскае права „з усімі звычаямі яго“ гораду Васількаву, каб „тым спосабам тое места Васільков размножыцца, расшырыцца і пасадавіцца магло“. Гербам Васількова кароль і князь установіў „галаву ласіную“, а для гарадскіх патрэбаў прызнаў права на „саладоўні, піваварні з катламі, трымаць вагу памернага, мясныя крамы, таксама маставое на рацэ Супраслі з воза купецкага па два пенязі“. Дакумент акрэслівае і іншыя прывілеі і правы Васількову, у тым ліку і на ўласны гарадскі суд „перад войтам і бургамістрам і лаўнікамі прысяжнымі“. Горад Васількаў „пасадаўляў“ па загаду Зыгмунта Аўгуста „спраўца“ пушчаў каралеўскіх, староста Рыгор Валовіч. Ён вызначыў „пляцы на пасадаўленне дамоў у месце“, а таксама абшар пушчы „на разрабленне валокаў для пашні“. А межы маёмасцей горада Васількова былі такія: „...пачаўшы ад ракі Супраслі да сцяны валокаў вёскі... Студзянкі, гэтай сцяной Студзянскай да ракі Гразкай, ракой Гразкай да ракі Сакалды, Сакалдой да сцяны Ленкаўскай, што ўпадае ў раку Супрасль. Ад... гетмана Рыгора Аляксандравіча Хадкевіча... маёнтку Каракульскага за ракою Супраслю ў сцяну, якую сам ён заехаў і капцамі абклаў... дзе на той сцяне недалёка стаіць дуб разложысты бортны, за сцяной праз багно да дзвюх бярозаў, дзе ўпадае сцяна ніжэй ракі Сакалды ў тую ж раку Супрасль...“ О, які рарытас! Такім каштоўным дакументам заслужана могуць ганарыцца сённяшнія васількоўцы ўжо хоць бы таму, што такіх пісьмовых помнікаў на Беласточчыне захавалася ўсяго некалькі. Не кажучы ўжо пра тое, што горад Беласток атрымаў такі акт на сто гадоў пазней!..

У надта ж багатую гісторыю Васількова ўпісалася шэраг выдатных постацей і падзей. Староства васількоўскае, між іншым, „трымаў“ у дзяржаве вядомы гуманіст Лукаш Гурніцкі (1527-1603). Сваю непакорлівасць і волю змагання за справядлівасць і лепшае жыццё жыхары Васількова і ваколіц паказалі і ў масавым удзеле ў Студзеньскім паўстанні 1863-1864 гадоў, і ў многіх рабочых забастоўках, першая з якіх адбылася ў 1885 годзе. Актыўна дзейнічалі тут гурткі СДКПіЛ, КПЗБ, Грамады і іншых прагрэсіўных арганізацый.

Што ж, у кароценькім артыкуле немагчыма нават прыгадаць хоць бы асноўныя факты з 700-гадовай гісторыі Васількова. Можа пра іх будзем прыпамінаць пры іншых нагодах...

Мікалай Гайдук
фота аўтара

Нані Брэгвадзэ

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказваў

Юрка Трачук.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Астроне, сніцца мне, што на забаве я гуляю з хлопцам, якога я знаю, з Юркам. Пасля забавы мы пайшлі да мяне дамоў. Мама спытала, чаму я не зрабіла дамашняй работы, а я маме сказала, што ўсё ўжо зрабіла.

Юрка мой сказаў, што адвязе мяне ў школу, спачатку я не хацела, а потым сказала Юрку, каб адвёз. І тут я прачнулася, а была яшчэ поўнач, і я зноў легла спаць. Сніцца той самы сон, што шукаю Юрку. Прыйшлі дзяўчаты, і я хацела ісці з імі на сяло, сказала Валі, каб ехала з намі на экскурсію, завязе нас Юрка. Я ўжо чакала дзяўчат з Юркам, і тут дзяўчаты прыйшлі і кажуць мне, што я падобная на Юрку, а ён пачаў мяне цалаваць у шыю. Я яму сказала, што цалуе мяне на здраду, а ён яшчэ раз мяне пацалаваў і кажа, што на здраду. На гэтым я прачнулася. Раскажы, Астроне, што абазначае мой сон.

Твая сталая чытачка Аня

Аня! Твой сон абазначае, што думаеш ты ўвесь час пра гэтага хлопца і знаешся на снах, бо ж ты яму сама сказала, што цалуе ён цябе на здраду. Але здаецца, што твае начныя мроі з'яўляюцца нічым іншым, як перамолваннем звычайнага, штодзённага твайго жыцця.

Астрон

Дарагое Сэрцайка! Я вучуся ў першым класе паматуральнай школы. Бацькі жывуць на вёсцы, маюць добрую гаспадарку і жывуць багата. Сяброўкі заўсёды зайздросцілі мне, бо што толькі было моднае, я ўсё мела. І не спадзявалася, што праз гэтае багацце бацькоў я буду нешчаслівая. Пакахала я беднага хлопца — сірату Янку. Закончыў толькі прафесіянальную школу і пайшоў працаваць. Гэта стакойны, добры, працавіты хлопец. Да таго вельмі мілы і сімпатычны. Мы ўжо ходзім амаль год, але я бацькам нічога не гаварыла. Толькі вось прыехала мая мама і гаспадыня ёй сказала, з кім я хаджу і што яго скромная куртачка зусім не падыходзіць да майго шыкарнага турэцкага кажуха. Цяпер бяда. Я кожную нядзелю езджу дамоў і толькі адно чую: не такі табе патрэбны, мы ж табе ўжо цяпер таксоўку ў пасаг маглі б даць, а ён што — галыш нейкі, ды і школы не мае. Як я не пераконвала маму, што нічога, што ён бедны, але гэта добры, зарадны хлопец і ў тэхнікум вучыцца завочна пойдзе. Але дзе там... Я кахаю яго і на ніякага багацея не замяню. Мама ў роспачы. Ужо мне так праз гэта ўсё абрыдла гэтае багацце, што хацела б быць найбяднейшай і кахаць Янку свабодна, а не цярпець ад бацькоў. Сэрцайка, ці ж сапраўды ў жыцці лічыцца толькі багацце, а не сам чалавек? Выдрукуй, Сэрцайка, мой ліст, а бацькі „Ніву“ чытаюць і выпісваюць яе рэгулярна, можа гэта іх пераканае, што моцна крыўдзяць яны мяне.

Аня з Бельшчыны

Аня! Гэта праўда, што часта багацце людзям вочы засланяе. Галоўнае ж — чалавек, яго характар, а багацце — рэч набытая. Кепска, што мама не бачыла Янкі. Не трэба хаваць хлопца ад бацькоў. Паедзь з ім дадому. Ён жа, як пішаш, вельмі мілы, сімпатычны. Можа мама, калі сустрэнецца з ім, зменіць свой погляд. Жадаю поспехаў.

Сэрцайка

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Г. пакінула тэстамент, у якім запісала сваёй дачцы З. дзялянку, азначаную на плане нумарам 530. У часе камасацыі, праведзенай у 1971-1973 г.г., дзялянка была прыдзелена Т., хоць фактычна апрацоўвала яе Г., а пасля яе смерці ў 1976 годзе З., якая пражывала разам з сваёй маці. Т. прадала сваю гаспадарку, а пакупнік патрабуе ад З., каб аддала яму дзялянку, спасылаючыся на натарыяльную ўмову. Хто мае права ўласнасці на гэту дзялянку?

АДКАЗ: Пасля зацвярджэння адміністрацыйнымі ўладамі камасацыі, яе ўдзельнікі робяцца ўласнікамі зямлі ў межах, устаноўленых камасацыяй. У нашым прыкладзе ў час камасацыі дзялянку 530 атрымала Т. і стала яна ўласнікам яе, а пасля таго, калі яна прадала сваю гаспадарку, уласнасць перайшла на пакупніка. З гэтага вынікае, што пакупнік як уласнік дзялянкі мае права патрабаваць ад кожнага, хто яе мае ў сваім карыстанні, звароту яму яго ўласнасці. Завяшчанне, састаўленае Г., не мае ў гэтых адносінах ніякага значэння. Завяшчальнік можа распараджацца толькі сваёй уласнасцю і толькі ў гэткіх граніцах сапраўднае завяшчанне. Таму З. не мае ніякага права на ўчастак.

Па дарозе з Альхоўкі ў Нараўку, непрацёртым шляхам праз пушчу. Здымак прыслаў нам Мікалай Зубрыцкі з Альхоўкі. Цяпер вучыцца і жыве ў Седльцах. А, будучы ў бацькоў на канікулах, выбраўся з сябрам у „белы свет“.

Куток практычных ведаў

Сваімі рукамі

Вельмі модныя цяпер розныя вязаныя рэчы, зробленыя, зразумела, сваімі рукамі. Пераважаюць цёплыя асеннія колеры. Прашу вас, у сваіх ручных работах не забывайцеся пра сваіх мужоў, сыноў, братоў! Як прыгожа выглядаюць яны ў вязаных блізкім чалавекам рэчах. І кожны думае: вось пра гэтага дык дбаюць! Могуць гэта быць свіцеры, а таксама камізэлькі. Важна памятаць пра адно: у модзе нарвежскі стыль, які заключаецца ў мностве ўзораў, пераплеценых арнаментамі, спалучэннямі розных колераў. Гэтыя рэчы практычныя не толькі на зіму, але і на халаднейшыя дні лета.

Сяброўка

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

— Дзякуй, мы спяшаемся. Зараз мы растлумачым вам прычыну нашага візіту. Усё, што скажам, і адкуль мы, павінна застацца паміж намі.

— Можаце поўнасцю спадзявацца на мяне.

— Учора вечарам паліцыя арыштавала двух падазроных тыпаў, якія бадзяліся каля Лаўры. На перакрыжаваным допыце яны прызналіся, што з'яўляюцца бальшавіцкімі дыверсантамі, што атрымалі загад арганізаваць сабатаж. Кажуць, што да вайны яны працавалі ў тутэйшым навукова-даследчым інстытуце і ў музеі. Наш шэф просіць, каб вы прыехалі ва ўпраўленне для апазнання бандытаў. Мы хочам праверыць, колькі праўды ў тым, што яны гавораць.

— Я да вашых паслуг, — ветліва адказала дырэктарша.

Яны сышлі ўніз. Гольдэр сеў побач з шафёрам у эсэсаўскай форме, Бломбе сеў з Кульжэнка на заднім сядзенні. Праз некалькі мінут машына праехала міма паліцэйскага ўпраўлення.

— Хіба гэта не тут? — здзівілася Кульжэнка.

— Тут служба аховы грамадскага парадку і гестапа. Мы займаем будынак крыху далей, — азваўся негаваркі Гольдэр.

— Бачыце той будынак, абгароджаны калючым дротам? — паказаў Бломбе.

Вадзіцель збавіў хуткасць. Стрэлка спідометра затрымалася на дзяленні 30 км-гадз.

Ад будынка ў іх бок ішоў мужчына ў мундзіры афіцэра СС. Калі яны пад'ехалі, ён памахаў рукой. Яны спыніліся.

— У чым справа, Эрых? — запытаў Гольдэр, апускаючы шкло.

— Чакаю вас, — адказаў афіцэр, якога назвалі Эрыхам.

— Справа набыла іншы ход, начальнік пасадзіў дыверсантаў у машыну, узяў з сабою роту паліцэйскіх, і яны паехалі. Загадаў мне стаяць тут і чакаць вас, каб, не трацячы часу, ехаць за імі.

— Залазь хутчэй. Сядай побач з пані дырэктаршай.

Зачыніліся дзверцы, і машына зноў памчалася па вуліцах з шалёнай хуткасцю. Эрых паказваў дарогу.

У цэнтры горада Эрых выцягнуў з-пад сядзення чатыры аўтаматы і некалькі пачак з патронамі, а потым яшчэ некалькі гранат і касак. Увесь гэты арсенал ён падзяліў паміж калегамі, не абышоўшы і шафёра.

— Чорт ведае, што можа здарыцца ў дарозе. Неспакойны час. Банды партызан снуюць па дарогах, так будзе больш надзейна, — буркнуў ён.

— Вы хацелі б паехаць у Маскву? — запытаў Бломбе, самы гаваркі з іх. — Што, сапраўды гэта такі прыгожы горад?

— Масква — дзіўны, вялізны горад, толькі я больш люблю Ленінград. Прабачце, я хацела сказаць Пецярбург, — папраўілася яна. — Колькі гадоў я ўжо там не была.

— О, крышачку цярпення, і мы будзем у Маскве, і ў Пецярбургу — Ленінградзе, або як там яго называюць, і ў іншых гарадах. Запэўняю вас, — азваўся Гольдэр, самы негаваркі з іх.

Кульжэнка, закалыханая манатонным пагойдваннем, адкінулася на спінку сядзення і прыкрыла вочы. Яна думала, што збудуцца словы немца. Вачыма фантазіі яна ўжо бачыла крамлёўскія вежы і вуліцы Масквы, і ленінградскія каналы і масты на Няве, Зімні палац і чароўныя ціхія завулкі. Потым яна ў думках перанеслася да сённяшняга дня. Вядома, немцы абавязкова высока ацэняць яе, калі бяруць яе на такую аперацыю і так давяраюць ёй. Яна сама не заўважыла, як заснула і колькі спала.

Яна прачнулася ад рэзкага штуршка. Відаць, машына праскочыла выбоіну. Яны ехалі па шашы. Уздоўж дарогі з абодвух бакоў цягнуліся палі. Значыць, яны былі за горадам. Ёй было хораша ў гэтым „опелі“, з гэтымі людзьмі. Яна зноў заплюшчыла вочы. Маўчанне парушыў Гольдэр.

— Ну, дык дзе ўсё ж чакаюць вашы хлопцы? — запытаў у вадзіцеля.

— За трыццаць кіламетраў ад Умані. У тым месцы ўбачыш ядловец, не звычайны, не куст, а высачэзнае дрэва. Там мы павінны сустрэцца з сувязнымі.

— Старшы лейтэнант Бондзер, а што чуваць у атрадзе? — умяшаўся ў размову Бломбе. — Як там „Стары“?

— Ды за гэтыя дні нічога не змянілася. „Стары“ чакае вас. Ходзіць, як воўк, відаць, перажывае, ці ўдасца, — разгаварыўся шафёр.

— Усё будзе, як трэба. Самае страшнае ззаду, — сказаў Эрых.

Кульжэнка прыслухоўвалася да іх размовы, аднак, была занята сваімі думкамі, і сэнс іх слоў не даходзіў да яе. Нечакана да яе свядомасці дайшло, што немцы гавораць па-руску.

„Як смешна выглядае немец, які размаўляе па-руску. Зусім не пасуе адно да другога“, — падумала яна.

І раптам акамянела, адчула, як кроў прыліла да ног, а на твары выступіў пот. Ёй стала горача. У гэты момант яна зразумела, што яны вельмі добра для немцаў размаўляюць па-руску.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Кожны трэці жыхар

Гайнаўскі аддзел ВСС „Сполэм“ на канец 1978 года налічваў 6311 членаў; гэта значыць, што кожны трэці жыхар горада з'яўляецца членам нашага спажывецкага кааператыва. Каб быць членам, трэба ўнесці грашовы ўклад 300 злотых. Хоць гэта і нямала, але кожны год запісваюцца ў кааператыў новыя члены. Прыцягвае іх шырокая грамадская і выхаваўчая дзейнасць, якую вядзе грамадская секцыя аддзела. Пры ўсіх крамах, гастраномах і практычных цэнтрах дзейнічаюць членскія камітэты. Працуе іх 43, з лікам асоб 300, у тым ліку 183 жанчыны.

У мінулым годзе членскія камітэты вялі некалькі конкурсаў, якія моцна падналі актыўнасць жыхароў горада. Першае месца ў гэтай працы заняў камітэт крамы № 8 на вуліцы Ліповай. Атрымаў ён ганаровы дыплом, а члены камітэта грашовыя ўзнагароды. Старшынёю гэтага камітэта з'яўляецца Севасцьян Маркаў.

Э. Вайсковіч

МЕГАФОНЫ ДЛЯ ПРЫГАЖОСЦІ?

Цікавіць мяне ўжо здаўна, чаму на чыгуначнай станцыі ў Белавежы не выкарыстоўвуюцца мегафоны. Гэтае пытанне задаю сабе асабліва тады, калі чакаю спозненага цягніка гадзіну, а часам, як здаралася ў гэтую зіму, і даўжэй. Чалавек сядзіць на лаўцы і зусім не ведае, як доўга яшчэ будзе сядзець, а нават ці той цягнік увогуле прыдзе.

Ці сапраўды так цяжка працаўніку станцыі падаць падарожным інфармацыю праз мегафон? Заданне няцяжкае, а карысць вялікая.

П. Байко

Дзядзьку Квасу ў адказ Кая

У сваім вершы Дзядзька Квас
Скрытыкаваў моцна нас.
Бараніцца з усёй сілы —
Каі лёс не такі мілы.
А дзе ж у вёсцы тая Кая,
Што зямельку ўпраўляе?
Няма чаго й гаварыць,
На пальцах можна палічыць.
Кай — стары ці маладыя,
Як толькі мае гады,
На працу прэ, як ні кажы,
Як няма дзе, то ў старажы.
Так і ёсць, што сама Кая
Гаспадарку абрабляе.
Кай адробіць сваю днёўку
І хутчэй спяшыць ў сталоўку,
Да позняй ночкі тады Кая
Свайго Кая выглядае.
Як Кай прыйдзе пад хмяльком,
Стукне Каю кулаком.
Тады надта крыўдна Каі,
Што судзьба ёе такая,
Што яго так выглядала,
А кулак у бок дастала.
Я сама, хоць і старая,
Зрабіла б як маладая —
Уцякла б з вёскі ў места,
Толькі не пускае нешта...
Шкада свінку, ды каровку —
Да іх я прывыкла змалку,
Трэба камусь ў вёсцы быць,
Хлеба, бульбы нарабіць.
Ў вёсцы вельмі многа Каяў,
Што без Кая прапажывае.
Кай жа сам не можа жыць,
Шукаць Каю ён бяжыць,
Бо яго трэба абмыці,
Смачна есці наварыці,
Ў хаце вычысціць балота —
Гэта ж не яго работа!
Яшчэ дапячэ, няцнота,
Што хатняя работа — не работа,
Што каб не яго галава,
Кая галодная б была.
А Кая ад самога ранку —
І парабак, і служанка!
Прабачце мне, Дзядзька Квас,
Можа я ўгнявіла вас?
Але я вам вельмі раю,
Не крыўдзьце вы ў вершах Каю,
Бо як тут не круціць,
Каі цяжэй, як Каю жыць.

Валя Янцэвіч,
Скупава

Рабочым, рабочым

Дырэкцыя ГППД разам з прафсаюзнай радай вельмі дбаюць пра сацыяльна-бытавыя справы свайго рабочага калектыву. Прафсаюзны актыў пастараўся, каб усе аддзяленні прадпрыемства бясплатна атрымалі напіткі. У 1978 годзе акрамя кавы, якой ніхто не мераў, рабочыя выпілі 172 тысячы бутэлек газіраванай вады і 2 тысячы літраў маслянкі.

Ад лістапада да красавіка ўсе рабочыя, якія працуюць пад адкрытым небам або ў халодных памяшканнях, атрымліваюць розныя здаровыя супы, выдаецца іх 900 у дзень. Апрача гэтага ВСС аддзел у Гайнаўцы паставіў на тэрыторыі фабрыкі 3 спажывецкія кіёскі, вядзе сталоўку і буфет, дзе можна з'есці гарачы абед і купіць розныя прадуктовыя тавары.

*

У лютым у фабрычнай сталовай ГППД у Гайнаўцы адбыўся сход працаўнікоў прадпрыемства. Гаварылі аб працы сталовай і забеспячэнні спажывецкіх кіёскаў на тэрыторыі гэтага прадпрыемства. Рабочыя гаварылі, што сталовая працуе добра, варыць смачна, што ў ёй чыста і парадак. Пажадалі, каб так было ў далейшым.

Прыфабрычная сталовая ГППД у Гайнаўцы можа працаваць добра, бо мае добрыя адносіны з кіраўніцтвам і рабочымі, бо шчыра дбае пра здароўе чалавека працы кіраўнік гэтай сталовай Людміла Міранкевіч. Мае таксама добрага шэфа кухні — Лідзію Данілеўскую. Такой атмасферы і парадку няма ні ў адным гастраноме, падлеглым аддзелу ВСС у Гайнаўцы.

Э. Вайсковіч

ПА СЛЯДАХ НЕАПУБЛІКАВАНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

Сёння некалькі слоў хочам напісаць пра розныя інтэрвенцыйныя справы, якія ўладжваем, не публікуючы іх.

І так, у выніку нашай інтэрвенцыі справу апекі над адной старой маці ўладзіў аддзел грамадскай службы ЗОЗ у Гайнаўцы.

ГС у Заблудаве інтэрвеніраваў у працу крамы ў вёсцы Цялушкі. Была скарга, што няма ўсіх патрэбных тавараў, а таксама, што крама адкрыта не так, як трэба.

Таксама на нашу просьбу гайнаўскі ЗОЗ пацікавіўся цяжкай сітуацыяй Марыі Кузькі, інваліда І групы з вёскі Ласінка.

Янам Раецкім з вёскі Падазераны занялся ў выніку нашай інтэрвенцыі аддзел ЗУС у Беластоку. Яго залічылі да І інвалідскай групы і прынялі пад пастаянную грамадскую апеку.

УЗОРНЫ ПРЫПЫНАК ПКП

Чыгуначны прыпынак Мора, якім апякуецца Мікалай Аліферук, жыхар сяла Мора, заўсёды чысты і ў добрым выглядзе. На пероне няма снегу, бо Мікалай Аліферук сістэматычна яго адкідае. Таксама ў самой пачакальні прыпынка чыста, што з'яўляецца рэдкай з'явай на іншых прыпынках, як, напрыклад, Арлянка ці Старое Беразова.

Іван Кірызюк

Так гуляе моладзь

Моладзь, згуртаваная ў гуртку ЗСМП пры паравозным дэпо ў Чаромсе арганізавала на масленіцу катанне на санках. Маршрут — ад дома культуры чыгуначнікаў да вёскі Мядзвежыкі. Там адбыўся касцёр і з'елі бігос. Быў і гармонік, на якім іграў Вальдэмар Савіцкі.

Калі пачало змяркацца, моладзь, вясёлая, з песнямі і факеламі пераехала ў Кузаву. Там у мясцовым клубе „Рух“ адбылася танцавальная вечарына.

Гэтае цікавае мерапрыемства было арганізавана пры фінансавай дапамозе рады прафсаюзаў і яе старшыні Юзэфа Дубковіча.

(ус)

ШТО З САБАКАМІ?

У апошні час на вуліцах нашых вёсак швэндаецца ўсё больш бяздомных сабак. У нас у Кузаве гэта ўжо праблема. Дзеці баяцца хадзіць у школу, а нават і дарослыя, ідучы вечарам, азіраюцца боязна навокал. Кузаўцы гаварылі аб гэтым у гміне, заяўлялі паляўнічым. Я сам правёў размову з прэзасам паляўнічага гуртка ў Чаромсе. А ён, разлажыўшы бязрадна рукі, адказаў: „У забудаваных месцах забаронена страляць сабак. Зрабіць гэта можна ў полі і толькі тады, калі сабака не мае гаспадара“. Вось табе і на! А закон жа выразна забараняе пакідаць сабак без апекі, ды многія на гэта не звяртаюць увагі. Якое ж тады выйсце?

(ус)

НА ПАШКАХ

У Гайнаўцы на пасёлку „Пашкі“ ў апошнія гады бурліва развіваецца аднасямейнае будаўніцтва. Згодна з планам, узнікла некалькі новых вуліц, якія яшчэ не маюць цвёрдай паверхні. Пасёлак не асветлены. Ды паводле грамадска-гаспадарчага плана развіцця горада, у 1979 годзе на „Пашках“ будзе праведзена вулічнае асвятленне на вуліцах паміж Бельскай і Простай. Засвеціцца 55 лампачак.

Э. Вайсковіч

ЗВЯРАМ

Члены паляўнічага гуртка „Арол“ у Орлі ў адну лютаўскую нядзелю сабраліся на пачын. Санкамі развозілі па палях кармы для звярыны. Варта, каб такія пачыны арганізаваліся часцей. Звярына нацярпелася і холаду і голаду. Вельмі цяжка ёй без дапамогі чалавека знайсці ежу. І так ад голаду і завеі прапала многа курапатак і зайцаў.

Іван Кірызюк

КУРС

У Кнаразах адбываецца курс па сельскагаспадарчых ведах. На яго прыходзяць кнаразоўцы і курсанты з навакольных вёсак. Курс вядуць лектары сельскагаспадарчай службы.

Кірылюк Міхал

„БІМ“, з вашага лісту вынікае, што ў вас дрэнны падыход да развівання сваёй творчасці. Гаворыце, што даўно вас прыцягвала пісанне вершаў. Дык пішыце! Паводле аднаго верша, які, як самі заўважыце, уздумалі напісаць і нам выслаць, немагчыма ацаніць вашу творчасць, тым больш, што пішаце да нас упершыню. Не ведаем мовы вашага пяра. Робіце вялікую памылку, узалежніваючы далейшую сваю творчасць ад надрукавання прысланага вамі верша. Ці селянін, кідаючы ў раллю жменю зерня, мае ўпэўненасць, што ўсе яны ўзыдуць? Але сее. За кожным разам вырастаюць пасевы. Усё гэта толькі таму, што адчувае цягу, задавальненне ад сваёй працы, а не таму, што другія гэтак робяць. Пішыце. Не кожны адразу становіцца геніем. Трэба да гэтага і працы дакладаць. Калі вы сапраўды адчуваеце патрэбу пісання, дык не будзеце звяртаць увагі на дробныя няўдачы, якія здараюцца і вялікім людзям. Вы ж яшчэ малады, 16 гадоў. Да многага можаце дайсці ўпартай працай.

Пракапюк Мікалай, Трывежа. Журналіст прыедзе і напіша, як толькі снягі злягуць.

Пазнаёмімся. Просьба 17-гадовай дзяўчыны з Амурскай вобласці ў СССР. Хоча перапісвацца з сябройкай, або з сябрам з Польшчы. Адрас: СССР, 675027, г. Благовещенск, Амурской обл. 2 микрорайон, дом 20 кв. 20 Петренко Татьяна.

У шостым нумары „Нівы“ мы фрагментамі лістаў **Мікіты Аўсейчука** з Завык і **Баляслава Клінцэвіча** з Лодзі сігналізавалі справу нетэрміновага даручэння „Нівы“, або і зусім недаручэння (Баляславу Клінцэвічу). Справай заняўся беластоцкі кальпартаж і мы хуценька падаем нашым чытачам высвятленне. У выпадку Мікіты Аўсейчука завальвае справу пошта ў Суражы, якая з Беластока атрымлівае ўсе запатрабаваныя экземпляры. Трэба ў Суражы шукаць вінаватага. У справе сябры з Лодзі, дык вельмі няўдачная выйшла памылка ў дакументах. У кальпартажы быў кепска напісаны адрас, а дакладней нумар дома — замест 6в было 50. І „Ніва“, мабыць, ішла на неўласцівы адрас. Цяпер усё высветлена. Просім абодвух нашых чытачоў напісаць, як цяпер атрымліваюць „Ніву“.

(мш)

„ЗАЛАТАЯ ВЕЖА“

Найлепшыя раённыя шахматныя каманды і індывідуальныя чэмпіёны раёнаў сустрэліся ў Лапах на ваяводскім турніры на „Залатую вежу“. Спартыўная барацьба вялася два дні. Сярод жанчын першае месца заняла Малгажата Бжазоўская (Навасёлкі), другое — Зося Самсановіч (Заблудаў) а трэцяе Анеля Плануоўская (Бранск).

Сярод мужчын першым аказаўся Адам Рашкоўскі (Лапы), другім — Уладзімір Гацкевіч (Нараўка), а трэцім — Аляксандр Тапалеўскі (Бельск Падляшскі).

У камандным падліку найлепшымі шахматыстамі былі прадстаўнікі Лапаў перад Бельскам. Усе пераможцы атрымалі дыпломы і ўзнагароды. Прыемнае было заканчэнне турніру, калі ўручылі ўзнагароду і дыплом наймаладшай удзельніцы Басі Такаюк і найстарэйшаму ўдзельніку Яўгену Гаворскаму — абое з Бельска.

*

У Гайнаўцы адбыўся раённы турнір па шахматах на „Залатую вежу“. У турніры прынялі ўдзел члены ЛЗС. Сярод жанчын першае месца заваявала Бася Гацкевіч (ЛКС „Лес“ Нараўка), а сярод мужчын — Уладзімір Гацкевіч (ЛКС „Лес“ Нараўка). Другім быў Грыша Шакальскі (ЛЗС „Падлясе“ Чыжы). Зборнае першае месца заняў ЛКС „Лес“ з Нараўкі, а другое ЛЗС „Падлясе“ з Чыжкоў.

А. З.

КУДЫ ПАДЗЕЛІСЯ КАЛОШЫ, НІТКІ, КЛЕЙ?

Аб тым, што калошы ў нас прапалі і купіць іх немагчыма, нядаўна пісаў у „Ніве“ карэспандэнт М. Кірылюк. Калега карэспандэнт узняў тут вельмі важны і праўдзівы факт. Я, з свайго боку, хачу дадаць яшчэ, што таксама невядома дзе прапалі такія тавары, як чорныя і белыя ніткі 10-30 нумары, патрэбныя для ткання вясковых дыванаў, плахт, радзюг. Прапаў таксама клей для гумы. І людзі трымаюцца за галавы. думаюць і пытаюць, ці фабрыкі пагарэлі, ці іншая тут прычына. І будзь разумны, адкажы!

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ЗЛАСЛІВЫЯ ГНОМЫ, ЦІ НЕСУМЛЕННАЯ ПРАЦАЎНІЦА“, „Ніва“ № 52/53 (1191/1192) ад 24-31 XII 78 г.

Адказвае: WOJEWÓDZKA SPÓŁDZIELNIA SPOŻYWCÓW W BIAŁYMSTOKU, ODDZIAŁ W HAJNÓWCE.

W okresie od 1.X.78 r. do 30.XI.78 r. w/g dowodów dostaw, w sprzedaży były cukierki orzechowe w czekoladzie — 125 zł za 1 kg.; luksusowe w czekoladzie — 122 zł za 1 kg; sudeckie w czekoladzie — 114 zł za 1 kg. Sprzedaży dokonała pracownica, która przyszła na zastępstwo bufetowej, przebywającej na urlopie macierzyńskim. Pozostałość cukierków czekoladowych wysypała do otwartego kartonu o innej cenie. W związku z felietonem pracownice zostały ponownie pouczone o zasadach prawidłowej sprzedaży, z jednoczesnym zwróceniem uwagi na piśmie z wpięciem do akt.

Dyrekcja przeprasza za zaistniały incydent i prosi o korzystanie z naszych usług. Taka lub podobna sytuacja nie będzie miała w naszym barze miejsca. Dziękujemy za uwagę.

Z-ca Dyrektora Oddziału
Konstanty Leszczyński

Да публікацыі „НЕДАКЛАДНАЯ ІНФАРМАЦЫЯ“, „Ніва“ № 52/53 (1191/1192) ад 24-31 XII 78.

Адказвае: MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACYJNE W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na notatkę Waszego korespondenta pt.: „Niedokładna informacja”, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Białymstoku informuje, że dane odnośne częstotliwości kursowania autobusów oraz przebiegu linii komunikacyjnej są zawieszane na przystankach i sukcesywnie uzupełniane będą przez specjalną służbę porządkową, która nie nadąża uzupełniać niszczonych lub zdejmowanych informacji. Dodatkowo wyjaśniamy, że aktualnie jest wykonywany typ tabliczek do informacji na przystankach, które będą bardziej masywne i trudniejsze do zniszczenia. W okresie wiosennym na przystankach pojawią się informacje w nowych ramkach.

Z-ca Dyrektora
d/s ekonomicznych
(—) **Tadeusz Filon**

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Сёння інфармуем аб двух пажарах. Адзін пажар быў 16 лютага вечарам на хутары Дзеніялова ў гміне Ясвілы. Загарэўся дом. Ратуючы дабро, увайшла ў хату 74-гадовая маці і не паспела ўжо выйсці. Згарэла ў хаце. Матэрыяльныя затраты ад пажару — 150 тысяч зл. Другі пажар, таксама хаты, быў на хутары Ясіновачка 20 лютага. Згарэла хата на 60 тысяч зл.

Талерка і Сякера

Аднойчы Талерка сустрэла ў доме Сякеру. Паглядзела зверху на яе абразліва, запытала:

— Што ты тут робіш, Сякера?

— Спраў у мяне ў хаце заўсёды многа, — адказала Сякера.

— Ці ж тваё месца тут? — здзіўлена запытала Талерка. — Ты ніколі не карысталася ў хаце павагай. Фу, якая ты брудная! Якія розныя ў нас твары! У мяне — чысценькі, як люстэрка, блішчыць, а пра твой — і гаварыць сорамна. Мяне вунь як шануюць: памыюць цёплай вадой, вытруць ды ў шафку пакладуць, а цябе ніколі не мыюць, не чысцяць, нават анучай не выціраюць. Кінуць у куток куды-небудзь, ты і пакрываешся ржой. Вунь якая ты рабая! Паглядзі на мяне — і ты, як у люстэрку, убачыш сябе.

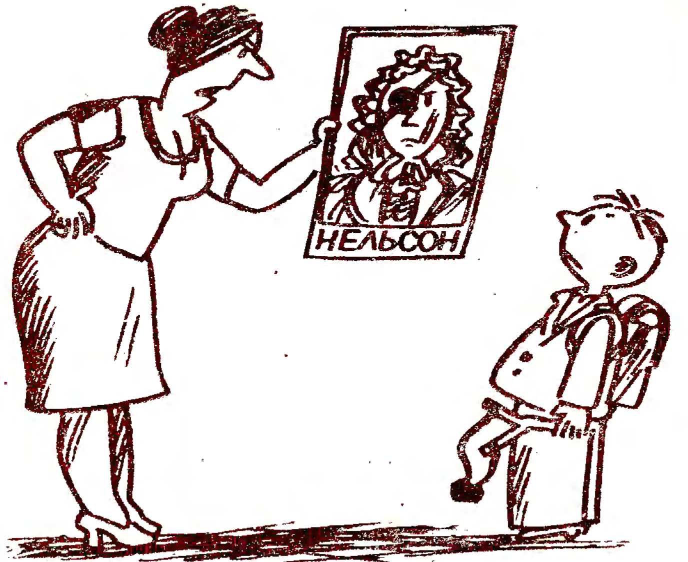
Паглядзела Сякера на Талерку і сапраўды ўбачыла на сваім твары рыжыя плямы — іржу. „Калі з мяне смяюцца, што я такая непрыгожая, дык мне і рабіць няма чаго ў хаце", — падумала Сякера.

Прыйшла зіма. Падзьмулі халодныя вятры, загуляла мяцеліца, застукалі па завуголлю лютыя маразы. У хаце, дзе жыла Талерка, стала холадна, няўтульна, вокны закаваў мароз, бо ніхто не паліў у пакоях — не было дроў. Талерка пакрылася пылам, плямамі. Дрэнна стала адчуваць сябе Талерка ў сваёй шафцы. Задрыжала ад холаду, засумавала. Ніхто яе не мыў, не выціраў. І пайшла Талерка шукаць Сякеру. Усе куткі ў хаце аблазіла, але нідзе не знайшла. Прыйшла ў хлеў і стала гукаць-зваць. Сякера была спакойная, працавітая, паслухмяная. Не было ў яе хітрасці, сквапнасці. Адгукнулася.

— Якая ж ты дурненькая, — сказала лагодненька, ласкава Талерка. — Я пацуткавала з табой, а ты і абурылася на мяне. Пойдзем у хату, даражэнькая.

Сякера насекла дроў, іны запалілі ў печы. Зноў у хаце стала цёпла, прыемна, утульна. Талерка цёплай вадой вымылася — заблішчала, засвяцілася. І Сякера больш не валялася абы-дзе, і на яе твары не было рыжых плям. З таго часу і жывуць у добрай згодзе Талерка і Сякера.

Р. Юркевіч

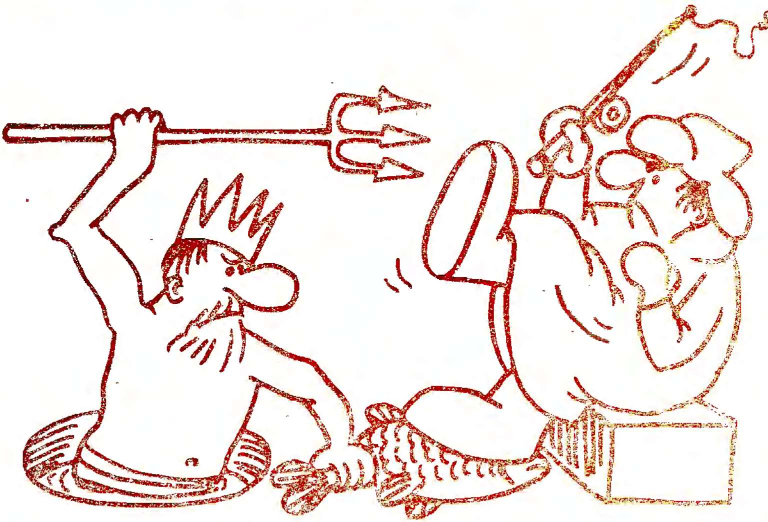

— *Вось бачыш, да чаго даводзяць рагаткі!*

...Ён быў рознабакова абмежаваным чалавекам.

НІЎКА

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!

Каму прысвячаецца-той здагадаецца

БАЙКА ПРА БЛАТ

У адным лесе невялікім
звяры жылі не дужа дзіка —
уступілі ў прафсаюз усе,
а руль даверылі Лісе,
хоць, праўда, доўга меркавалі,
калі на пост той вылучалі.
Тады ўказвалі адны
на схільнасць Ліскі да маны
і на яе уменне красці,
другія — згладжвалі напасці:
яе цанілі розум, спрыт,
знаходзілі прыстойны быт...
Каб апраўдаць давер публічны,
Ліса адразу энергічна,
старанна справу павяла.
Але ўсім прыемны лад
пачаў псавацца скора —
Ліса зачасціла да мора,
з ёй пачалі заводзіць блат.
А блату ў лесе хто не рад?
І вось засек лясны народ:
з Лісою запар трэці год
Ваўчыха ездзіць на курорт.
Дзівіўся ўвесь звярыны свет,
гадаў: „У чым жа тут сакрэт,
чым так Ваўчыха Лісцы
дагадзіла?"
А тым, што ў лазню з ёй хадзіла,
старанна спінку цёрла ёй,
сяброўцы дзелавой сваёй.

Бывае ж і сярод людзей
з душой Лісінай дабрадзей,
які за ўласныя выгоды
разлічыцца... за кошт народа.

Васіль Жуковіч

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Адзін мала таленавіты фізік назваў Эйнштэйна калегам.

— Як, — усклікнуў Эйнштэйн, — мы з вамі калегі?! Вы што, таксама пакутуеце ад рэўматызму?

*

У маленькую карсіканскую вёску прыехаў інспектар.

— У вас што-небудзь робіцца для забеспячэння процілажарнай бяспекі?

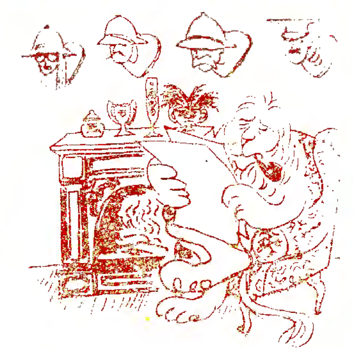
— Так. Мы ўжо купілі форму для пажарных. У наступным годзе купім помпы.

*

Сміт сядзеў за снеданнем і праглядаў газету. Раптам ён аслупянеў: у газеце была надрукавана аб'ява аб яго смерці. Ён зараз жа пазваніў свайму сябру.

— Ало, Джонс! Ты чытаў у газеце аб'яву аб маёй смерці?

— Так, — адказаў Джонс. — Дарэчы, адкуль ты гаворыш?

УДАВУ Я КАХАЎ...

Кастусь: — А ведаеш, Баламутовіч ажаніўся з удавою.

Парфен: — Я асабіста ніколі не хацеў бы стаць другім мужам удавы.

Кастусь: — А я — наадварот. Лепш быць другім мужам удавы, чым першым.

МІКОЛКА

— Тата, ты зможаш даць мне дзесяць злотых? — спытаў Міколка.

— Не.

— Дзяцей хоча мець кожны, — буркнуў Міколка, — але так, каб гэта нічога не каштавала!

ДА СПАДОБЫ

Афіцыянт: — Ці да спадобы вам гэты біфштэкс?

— Гм... Як фаховец сцвярджаю, што гэта першы сорт.

— Вы што — разнік?

— Не. шавец.

ГУМАР З БАРАДОЮ

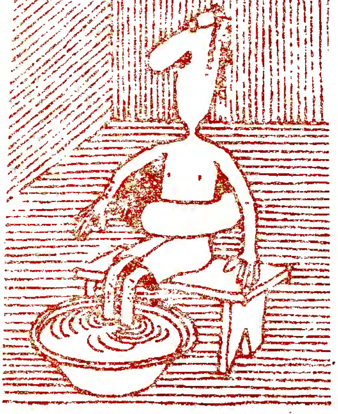
ЧАМУ МНОГА ВАДЫ Ў МОРЫ

Пагнаў мужык да мора напаіць валоў. Не п'юць валы вады, а ён усё вяртае іх да яе, а потым кажа:

— Што за чорт, чаму яны не п'юць? Здаецца, ужо і пара б. Хоць сам нап'юся.

Хлябнуў раз — салоная, хлябнуў другі — і салоная, і горкая.

— Э, — кажа мужык, — таму яе і многа, што яе ніякі чорт не п'е!

Асцярожны.

З „Весніка Задрыпоніі" МЕРЫ ПРЫНЯТЫ

На вашу паўторную скаргу аб тым, што па вашай і суседніх вуліцах немагчыма хадзіць з-за снежных заваляў і галалёду, паведамляем, што ў магазіны ўжо адпраўлена вялікая партыя хадуль усіх памераў. У гарадскія аптэкі завезены мыліцы. Пры стадыёне адкрыта новая секцыя па скачках у даўжыню з разгону. Цыркавая школа адкрыла прыём для жадаючых вучыцца на канатаходцаў.

Зімовы спорт — гэта сіла, прыгажосць...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Уршулі, Еўкі, Гражыны, Элькі і Івоны змяшчаем песню

MIŁOŚĆ MOJA

słowa, muzyka i wykonanie: Stanisław Klawe, Stanisław Zygmunt

Niech historia mej miłości
Dziś zadziwi was:
Ja i ona tak szczęśliwi
Płonął uczuć las
I tuż pod tym kwiat paproci
Był posłaniem nam
Pomyślałem — niech się stanie
Więc poszliśmy tam:

Dyskoteka, dyskoteka
Na każdego czeka, rytmem swym urzeka.
Już fachowo — kolorowo mruga do nas
Tam wyżycia się nastąpi czas.

Dziś historia mej miłości
Jest wspomnieniem już
Ja i ona już oddzielnie
Drogę zarósł bluszcz.
I choć wiem, że z innym spędza
Swej niedzieli czas
Wiem, że choć nas wiele dzieli
Jedno łączy nas:

Dyskoteka, dyskoteka
Na każdego czeka, rytmem swym urzeka.
Już fachowo — kolorowo mruga do nas.
Tam wyżycia się nastąpi czas.

КУР'ЁЗЫ

ГАНЕБНАЕ ПРОЗВІШЧА

Усё большую агіду выклікаюць у свеце фашысцкія рэжымы і імёны іх роданачальнікаў. Нядаўна ў Кеніі адбыўся такі кур'ёзны выпадак. Чарнаскуры фермер па імені Петэр, які мае давалі шырокую сетку магазінаў і гандлюе сельскагаспадарчымі прадуктамі, раптам звярнуўся ў афіцыйныя органы мясцовай улады з просьбай змяніць яго прозвішча, бо пакупнікі, як толькі пачуюць, як завуць гаспадара фермы, дык адразу ж перастаюць заходзіць у яго лаўкі і карыстацца яго паслугамі. Прытым ён шчыра прызнаўся, што да апошняга часу і сам не ведаў, што яго наследнае сямейнае прозвішча Гітлер мае такую ганебную славу ў гісторыі чалавецтва.

І мясцовыя ўлады палічыліся з гэтай заявай, прынялі не да ўвагі. Зараз былы Петэр Гітлер носіць афіцыйна зацверджанае прозвішча Макебі Псіхалупу, а яго шматлікія былыя пакупнікі зноў сталі наведваць яго магазіны.

НЕ ПРЫПАМІНАЕ

Вядомы рускі акцёр М. С. Шчэпкін на адным з арганізаваных ім вечароў чытаў урыўкі з аповесці, якая пачыналася словамі: „Ці бывалі вы ў Калузе? Ці ведаеце вы там Лікерыю Аляксееўну?" У першым радзе партэра сядзеў генерал-губернатар А. Г. Шчарбатаў. Калі Шчэпкін, нібы звяртаючыся да яго, вымавіў гэтую фразу, генерал-губернатар адказаў артысту:

— У Калузе я бываў, але Лікеры Аляксееўны нешта не прыпамінаю.

Калі ёсць сумленне, умей ім карыстацца.